

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

DIPLOMSKA NALOGA

ANALIZA
DOHODNINSKEGA
SISTEMA V REPUBLIKI
SLOVENIJI

SIMONA METHANS

KOPER, 2008

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Diplomska naloga

ANALIZA
DOHODNINSKEGA
SISTEMA V REPUBLIKI
SLOVENIJI

Simona Methans

Koper, 2008

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

POVZETEK

V nalogi je obravnavano področje dohodnine, ki je bila v Republiki Sloveniji uvedena s prvo davčno reformo po osamosvojitvi. Zato je ob obrazložitvi dohodnine prikazan razvoj le te od osamosvojitve do danes. Uvedba dohodnine je kazala na integracijske smernice in evropsko ureditev davčnega področja. V tem času sta bili izvedeni še dve reformi z izdajo dohodninskih zakonov in nekaj vsebinskih popravkov s podrejenimi akti državnih organov. Preučevanje problematike je omejeno na vidike davčnega zavezanca. Po opisu aktualnega zakona o dohodnini Zdoh-2 je prikazana primerjava zavezancev in obsega davčne obveznosti skozi reformo. Ugotovitve in spoznanja na koncu naloge nakazujejo možni nadaljnji razvoj dohodnine v Republiki Sloveniji.

Ključne besede: javni prihodek, sistem dohodnine, davčni zavezanec, rezident, nerezident, obdavčitev, davčna osnova, davčna olajšava, akontacija dohodnine

SUMMARY

This work addresses the income tax as a direct tax, which was introduced in the Republic of Slovenia to the first tax reform after independence. Therefore, after clarification income tax as direct tax, show the development of independence to this days. The introduction of income tax showed the integration guidelines and the organization of the tax area. During this time they were carried out two further reform to the issuance of tax laws and some substantive revisions subsidiaries acts of state bodies. The study of the problem is limited to aspects of the taxpayer. After describing the current Income Tax Act Doh - 2 shows the comparison of persons and the extent of tax liability through the reform. The findings and lessons learned at the end of the functions suggest a possible further development of income tax in the Republic of Slovenia

Key words: public revenue, the income tax system, taxpayer, resident, non resident, tax, the tax base, tax relief, advance of income tax

UDK: 336.22(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev področja in opis problema	1
1.2	Namen, cilji in trditve diplomske naloge	2
1.3	Predpostavke in omejitve raziskave	2
1.4	Predvidene metode raziskave	2
2	Dohodnina	3
2.1	Dohodnina kot javni prihodek	3
2.2	Dohodnina od osamosvojitve do danes	8
2.2.1	Prvi zakon o dohodnini - Zdoh	9
2.2.2	Drugi zakon o dohodnini – Zdoh-1	11
3	Sedanji zakon o dohodnini (Zdoh-2)	29
3.1	Zavezanci za dohodnino in obseg davčne obveznosti.....	30
3.2	Predmet obdavčitve	30
3.2.1	Splošna pravila.....	30
3.2.2	Oprostitve plačila dohodnine	30
3.2.3	Dohodek iz zaposlitve	31
3.2.4	Dohodek iz dejavnosti.....	32
3.2.5	Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti	33
3.2.6	Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice.....	34
3.2.7	Dohodek iz kapitala	34
3.2.8	Drugi dohodki	36
3.3	Letna davčna osnova in olajšave	36
3.3.1	Letna davčna osnova	36
3.3.2	Olajšave.....	36
3.4	Stopnje dohodnine	38
3.5	Obveznost plačevanje in akontacije dohodnine od dohodkov, ki se vštevajo v letno davčno osnovo	38
3.6	Stopnja in obveznost plačevanja dohodnine od dohodkov iz kapitala	38
3.7	Odprava dvojnega obdavčevanja	38
3.8	Namenitev dela dohodnine	39
4	Primerjava (Zdoh, Zdoh-1 in Zdoh-2)	41
4.1	Primerjava zavezancev in obsega davčne obveznosti	41
4.2	Primerjava predmetov obdavčitve.....	41
4.2.1	Dohodek iz zaposlitve.....	42
4.2.2	Dohodek iz dejavnosti.....	42
4.2.3	Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti	43

4.2.4 Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice.....	43
4.2.5 Dohodek iz kapitala	44
4.2.6 Drugi dohodki	44
4.3 Primerjavo za davčnih osnov in olajšav	44
4.4 Primerjava stopenj dohodnine	46
4.5 Primerjava akontacij dohodnine.....	48
4.6 Primerjava določil glede dvojnega obdavčevanja	50
5 Ugotovitve.....	53
Literatura	55
Priloge.....	57

TABELE

Tabela 2.1 Stopnje davka od osebnih prejemkov	10
Tabela 2.2 Stopnje dohodnine za davčno leto 2004	10
Tabela 2.3 Stopnje dohodnine za davčno leto 2005	15
Tabela 2.4 Stopnje dohodnine za davčno leto 2006 in vsa naslednja.....	15
Tabela 4.1 Izračun dohodnine in neto plače (v SIT) po Zdoh	47
Tabela 4.2 Izračun dohodnine in neto plače (v SIT) po Zdoh-1.....	47
Tabela 4.3 Izračun dohodnine in neto plače (v EUR) po Zdoh-2.....	48

KRAJŠAVE

DURS	Davčna uprava republike Slovenije
MF	Ministrstvo za finance
Zdoh	Zakon o dohodnini (Ur.l. RS 71/93)
Zdoh-1	Zakon o dohodnini (Ur.l. RS 54/04)
Zdoh-2	Zakon o dohodnini (Ur.l. RS 117/06)

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja in opis problema

Dohodnina, kot davek od dohodkov fizičnih oseb, spada med najpomembnejše prihodke državnega proračuna. Zavezanci med letom od posameznih vrst dohodkov plačujejo akontacije, na letni ravni pa se opravi poračun od vsote vseh obdavčljivih dohodkov zavezanca.

Od osamosvojitve do danes je sistem obdavčitve fizičnih oseb doživel kar nekaj reform. Prvi zakon o dohodnini je bil sprejet leta 1991 v okviru prve faze davčne reforme, ki je zadevala predvsem neposredne davke. Cilj davčne reforme je bil vzpostavitev davčnega sistema, ki bi bil vsebinsko primerljiv z davčnimi sistemi držav Evropske unije.

Po prvih analizah dohodninskih odločb, leta 1994, je začel veljati nov, vsebinsko spremenjen zakon. Spremembe so se nanašale predvsem na višino davčne obveznosti v najvišjih in najnižjih dohodkovnih razredih, na širitev davčne osnove, širitev davčne olajšave, uskladitev medletne akontacije dohodnine z letno odmero in na izenačevanje stopenj posameznih vrst davkov.

Leta 1995 so bile konkretizirane davčne osnove, leta 1997 pa je bilo, na podlagi predhodno sprejetih določb, odpravljeno začasno neobdavčenje dobička iz kapitala od prodaje vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu.

Številne spremembe, tako na gospodarskem kot tudi na družbenem področju so narekovale potrebo po novi zakonski ureditvi dohodnine. Zato je s 1. 1. 2005 je začel veljati nov zakon. Cilj sprejetega zakona je bil določitev obremenitve zavezancev v večji meri glede na višino dohodka in njihove osebne razmere, enakomernejša porazdelitev davčnih bremen med zavezance, splošna širitev davčne osnove in preprečevanje dvojnega obdavčenja.

Z letom 2007 je dohodnina doživela še eno reformo. Nov zakon o dohodnini ohranja strukturo prejšnjega in nespremenjeno besedilo večine določb posameznih členov. Novosti in spremembe se nanašajo predvsem na znižanje progresivnosti dohodninske lestvice, spremembe pri olajšavah in poenostavitev ugotavljanja davčne osnove.

V diplomski nalogi bom najprej v 2. poglavju predstavila dohodnino kot javni prihodek in prva dva zakona o dohodnini. Drugemu dohodninskemu zakonu bom namenila več pozornosti, ker se tako po vsebini kot po strukturi bistveno razlikuje od predhodnega. V 3. poglavju bom predstavila trenutno aktualni zakon. Primerjavo in analizo vseh treh zakonov bom opravila v 4. poglavju. V zadnjem, 5. poglavju, bom predstavila svoje ugotovitve.

1.2 Namen, cilji in trditve diplomske naloge

Namen diplomske naloge je analiziranje sedanjega in preteklih zakonov o dohodnini in medsebojno primerjanje le-teh s ciljem prikaza razlik pri obdavčitvi dohodkov in presoje sprememb z vidika vpliva na ekonomski položaj davčnih zavezancev.

Domnevam, da ima dohodninska reforma pomemben vpliv na ekonomski položaj davčnih zavezancev.

1.3 Predpostavke in omejitve raziskave

Predpostavljam, da je dohodninska reforma :

- razbremenila nižje dohodkovne zavezance in zagotovila socialno vzdržen sistem,
- z znižanjem progresivnosti dohodninske lestvice vzpostavila pogoje za aktivnejšo zaposlovanje visoko izobraženih kadrov in s tem boljše možnosti za sledenje tehnološko vodilnim podjetjem v svetovnem merilu,
- povečala pravno varnost zavezancev in
- doprinesla k jasnejši ureditvi davkov.

V diplomski nalogi se bom omejila zgolj na vpliv davčnih reform na davčne zavezance, ne pa tudi na vpliv na javne prihodke.

1.4 Predvidene metode raziskave

Pri raziskavi dohodninskega sistema bom uporabila metodo deskripcije, metodo analize, in komparativno metodo.

Pri predstavitvi sedanjega in preteklih dohodninskih sistemov bom uporabila deskriptivni pristop. S komparativno metodo bom primerjala spremembe v zakonodaji.

Z metodo analize bom skušala ugotoviti vplive reform na davčne zavezance.

2 DOHODNINA

2.1 Dohodnina kot javni prihodek

Javne finance kot pojem so povezane z nastankom prvih mest in držav. Mesta so za svoje delovanje potrebovala denar.

Klasična funkcija javnih financ se torej kaže v kritju skupnih kolektivnih potreb.

Sicer pa javne finance opravljajo tri osnovne funkcije:

- Alokacija produkcijskih tvorcev (finančnih virov). Gre za proces razdelitve resursov. K tej funkciji lahko uvrščamo tudi regulatorno funkcijo, s katero država zagotavlja in skrbi za institucije in pravni red, ki so potrebni za delovanje zasebnega sektorja. Tržni mehanizem namreč zagotavlja učinkovito alokacijo resursov samo v pogojih popolnega trga, pri nepopolnem trgu pa je potrebno poseganje države.
- Prerazdelitev dohodka – gre za prerazporejanje dohodka od premožnejšim k manj premožnim, kar pomeni, da premožnejši plačujejo relativno višje davke in prispevke kot manj premožni, koristi oz. prejemki posameznikov od javnega sektorja pa nosijo v sorazmerju z vplačanimi sredstvi. Končni učinek prerazdeljevanja se upoštevajo tako vplačila posameznika kot tudi koristi, ki jih ta prejme (neto koristi).
- Stabilizacija gospodarstva, kar pomeni, da država z instrumenti fiskalne in monetarne politike uresničuje določene makroekonomske cilje (visoka rast gospodarstva, nizka inflacija, nizka brezposelnost,...). Doseganje teh ciljev pa je v današnjih časih zelo omejeno (omejitve članicam EU).

Pri proučevanju javnih financ je poudarek na njihovem financiranju, čeprav prihodkovne in odhodkovne strani javnih financ ni mogoče docela ločeno obravnavati (Stanovnik 2004, 1-7).

Na sistem javnih prihodkov v neki državi vpliva vrsta dejavnikov:

- družbeno-ekonomski sistem,
- politična ureditev,
- dohodek na prebivalca,
- organiziranost in stopnja razvoja gospodarstva,
- število prebivalcev,
- politična in ekonomska povezanost z drugimi državami,...

Ne glede na to, da med sistemi javnih prihodkov posameznih držav obstajajo bistvene razlike, obstajajo tudi določene skupne značilnosti:

- državni prihodki so namenjeni za pokrivanje javnih potreb,

- denarni prihodki se pobirajo v denarju,
- državni prihodki se, razen izjemoma iz premoženja, pobirajo iz novonastale vrednosti.

Zaradi različnih sistemov javnih prihodkov obstajajo tudi različne vrste le-teh. Najpogosteje jih delijo:

- na izvorne in izvedene,
- na redne in izredne,
- na javnopravne in zasebnopravne,
- na prihodke od prebivalstva in prihodke od pravnih oseb,
- na povratne in nepovratne,
- na namenske in nenamenske,
- na denarna sredstva in prihodke v naravi,... (Pernek in Škof 2001, 82-85).

Najpomembnejši vir javnih prihodkov predstavljajo davščine:

1. takse, ki predstavljajo delno plačilo za storitve upravnih organov in jih plačujejo pravne in fizične osebe. Ločimo jih po namenu (upravne, sodne, konzularne), po višini (prave, neprave) in po vsebini (splošne in posebne).
2. prispevki, namenjeni financiranju nalog, ki imajo splošno korist.
3. davki kot obvezne dajatve brez neposrednega vračila in so namenjeni tako pokrivanju javnih finančnih potreb kot uresničevanju drugih javnih ciljev.

Najizdatnejši vir financiranja javnih prihodkov predstavljajo davki. Za davke je značilno:

- obveznost dajatve,
- neodvisnost dajatve od protistoritve,
- dvojni, fiskalni in nefiskalni učinki.

Upravičenost do pobiranja davkov so v različnih obdobjih družbenega razvoja utemeljevali z različnimi teorijami. Te so odsevale razmerje med državo in posameznikom. V sužnjelastništvu in absolutizmu so pobiranje davkov opravičevali s teorijo sile, z nastopom meščanstva s teorijo zavarovanja in koristi, s povečano vlogo države pa so davke začeli utemeljevati kot splošno koristno družbeno institucijo. Pri vseh teorijah so zagovarjali načelo proporcionalnega obdavčenja. Sodobne davčne teorije so pravičnejše in zagovarjajo načelo progresivnega obdavčenja, kar pomeni, da naj vsak državljan prispeva k zadovoljevanju javnih potreb po svoji gospodarski moči (Milost in Milunović 2006, 11-15).

Sodobni davčni sistem mora upoštevati naslednje lastnosti (načela):

1. Biti mora pravičen. Pravičnost zagotavljata načelo horizontalne izenačenosti in načelo vertikalne izenačenosti. Prvo zahteva enako obravnavo vseh posameznikov, ki so v enakem ekonomskem položaju. Drugo načelo pa zahteva različno obravnavanje zavezancev, ki imajo različno ekonomsko sposobnost.
2. Davčni sistem naj čim manj posega v ekonomske odločitve oz. naj povzroča čim manjšo izgubo učinkovitosti.
3. Stroški pobiranja davkov in izpolnjevanja davčnih obveznosti morajo biti čim nižji.

Žal pa želene lastnosti davčnega sistema medsebojno niso neodvisne. Tako npr. nižji stroški pobiranja davkov povzročajo večjo nepravičnost oz. obratno (Stanovnik 2004, 43-48).

Poznamo mnogo vrst davkov. Kriteriji za delitev zavisijo od časa, družbene ureditve in razvoja gospodarstva. Tako poznamo:

1. davek v naravi in v denarju,
2. splošni in namenski davek
3. neposredni in posredni davki,
4. objektni in subjektivni davki,
5. katastrski in tarifni davki,
6. kvotni in reparticijski davki,
7. po davčnem predmetu,
8. davki od donosa,
9. davki od dohodka,
10. davki od premoženja,
11. davki od prometa,
12. davki na porabo (Glogovšek 1996, 23-36).

Najpogostejša delitev davkov je glede na prevaljivost davkov in način plačila. Po tem kriteriju jih delimo na neposredne in posredne.

Med neposredne davke štejemo:

1. davek od dobička podjetij,
2. dohodnino in
3. davek od premoženja.

Med posredne davke pa spadajo:

1. splošne trošarine,
2. davek na dodano vrednost,
3. posebne trošarine in državni monopoli in
4. carine.

Tako neposredni kot posredni davki imajo določene prednosti in slabosti, zato najdemo v davčnih sistemih sodobnih držav kombinacijo obojih, uporablja se t. i. davčni pluralizem (Milost in Milunović 2006, 23-24).

Osrednje mesto v vseh sodobnih davčnih sistemih razvitih držav zavzema dohodnina kot davek od dohodka fizičnih oseb. V Evropi se je pričel uveljavljati koncem 19. stoletja, njegov delež v davčnih prihodkih OECD pa se počasi znižuje.

Za potrebe obdavčitve je potrebno določiti obdavčljiv dohodek. Pri tem se danes na splošno upošteva načelo denarnega toka. Praktično pa gre za seštevek dohodkovnih virov, ki so po zakonu predmet davčne obravnave. Davčno osnovo se določi tako, se od dohodka, ki je predmet davčne obravnave, odšteje priznane stroške, nastale ob pridobivanju dohodka in olajšave.

Specifične probleme pri obdavčevanju dohodka predstavljajo:

- Pristop k obdavčitvi. Ta je lahko sintetičen ali cedularen. Pri prvem se vsi dohodkovni viri obravnavajo enako, pri drugem pristopu pa se različni viri različno obdavčujejo. Tudi različno priznavanje normiranih stroškov vnaša v sistem (prikrito) cedularnost.
- Enota obdavčevanja, ki je lahko posameznik ali družina. V sistemih, ki imajo za enoto obdavčenja družino, se pojavlja pri progresivnem obdavčenju favoriziranje družine.
- Način plačevanja dohodnine. Pri sprotne načinu so, v nasprotju s kvartalnim, davčni prilivi enakomerneje razporejeni.

Pri obdavčitvi dohodka fizičnih oseb je v državah OECD opaziti tri trende:

1. zmanjševanje števila dohodkovnih razredov,
2. zniževanje najvišje davčne stopnje,
3. širitev davčne osnove.

Ti trendi kažejo na pomembnost efektivne davčne stopnje, to je razmerje med dejansko plačanim davkom in dohodkom pred obdavčitvijo. Poleg teh trendov se pojavlja tudi trend odmika od sintetičnega obdavčevanja k cedularnemu, predvsem na področju obdavčitve kapitala, kar lahko gre razumeti kot poskus spodbujanja varčevanja (Stanovnik 2004, 83-94).

Dohodnini se osrednje mesto pripisuje prav zaradi njene izdatnosti in zaradi njenih lastnosti, ki omogočajo uresničevanje določenih nefiskalnih ciljev obdavčenja (cilji ekonomske politike, socialni cilji, demografski cilji). Z dohodnino se obdavčujejo prihodki, ki jih posamezniki (fizične osebe) dosežejo v določenem časovnem obdobju. Za to davčno obliko je značilno, da se pri določanju davčne obremenitve poleg višine prihodkov in davčne tarife upoštevajo še druge (osebne) okoliščine davčnega zavezanca.

Osnovne značilnosti dohodnine:

- je razvita davčna vrsta,
- nanaša se na celotni dohodek davčnega zavezanca,
- je splošen davek,
- je sintetičen,
- dualistična koncepcija dohodnine (z dohodnino se obdavčuje celotni neto dohodek, kot odbitna postavka se upoštevajo stroški, potrebni za pridobitev dohodka),
- je republiški davek,
- je osebni davek (pri obdavčitvi se upoštevajo konkretne osebne okoliščine davčnega zavezanca),
- zagotavlja največjo stopnjo pravičnosti,
- je direktni (neposredni) davek,
- zavezanci so fizične osebe,
- je odmerni davek (njegova višina se določa po poteku določenega časovnega obdobja v formalnem postopku),
- je letni (periodični) davek,
- zanj je značilna formalna racionalnost (je med vsemi davki najbolj opazen, zato povzroča odpor do plačevanja davkov), zaradi katere je ena najdražjih davčnih oblik (Pernek in Škof 2001, 163-173).

V zvezi z dohodnino je potrebno pojasniti naslednje osnovne davčne pojme:

Davčni zavezanec (davčni subjekt) je pravna ali fizična oseba, ki ji davčni predpisi nalagajo plačilo davka.

Davčni plačnik je oseba, ki je dolžna neposredno plačati davek.

Izognitev davku. Davčni zavezanec se lahko plačilu davka izogne z utajo (evazijo) ali s prealitivijo svoje obveznosti na nekoga drugega.

Davčna osnova je denarna ali fizična količina, določena z davčnimi predpisi, na katero se aplicira davčna stopnja. Davčna teorija predpostavlja istovetnost davčnih osnov in *davčnih virov*.

Davčne olajšave pomenijo zmanjšanje davčne obveznosti zavezancev v obliki odbitkov od osnove ali znižanj davka.

Povprečna davčna stopnja dobimo tako, da primerjamo celotni plačan davek s celotno davčno osnovo zavezanca.

Mejno davčno stopnjo dobimo tako, da primerjamo del plačanega davka z ustreznim delom davčne osnove.

Proporcionalen davek je takrat, kadar sta povprečna in mejna davčna stopnja za vse dele davčne osnove enaki.

Progresiven davek je takrat, kadar je mejna davčna stopnja višja od povprečne, v obratnem primeru je *davek degresiven*. Poznamo:

- prikrito progresijo – kadar je določena oprostitev začetnega dela davčne osnove, ostanek davčne osnove pa je obdavčen s proporcionalno davčno stopnjo,
- stopničasto progresijo – določene so mejne davčne stopnje, ki naraščajo z rastjo davčne osnove, višja davčna stopnja se uporablja le za del davčne osnove, ki presega mejo spodnjega razreda davčne osnove,
- navadna progresija – naraščanje povprečne davčne stopnje določajo predpisi. Ko davčna osnova doseže določen znesek, se višja davčna stopnja uporablja za celotno osnovo.

Davčne počitnice so obdobja delnih ali popolnih davčnih oprostitev.

Davčni paradiž pa označuje državo ali regijo z davčnimi ugodnostmi.

Dvojno obdavčevanje se pojavi takrat, kadar dve davčni oblasti istega davčnega ranga obdavčita isti davčni subjekt ali objekt za isto časovno obdobje z istim ali podobnim davkom.

Negativni davki so socialne pomoči. Kot se nad določenim zneskom dohodka (življenjski minimum) plačujejo davki, naj bi pod tem zneskom upravičenci prejeli socialno pomoč (kot razliko med njihovim dejanskim dohodkom in družbeno priznanim življenjski minimumu) (Milost in Milunović 2006, 15-22).

2.2 Dohodnina od osamosvojitve do danes

Slovenija je reformo javnih financ pričela po osamosvojitvi 1991. Uveljavila je nov sistem javnega financiranja, s katerim so nadomestili prejšnji dolgoletni sistem družbenih javnih financ. Oblikoval se je t. i. integriran proračun, iz katerega se financira pretežni del javne porabe. Globalno bilanco javnih financ tako sestavljajo štiri blagajne:

- državni proračun,
- občinski proračuni,
- ZPIZ RS in
- ZZZS RS (Milost in Milunović 2006, 1-8).

Cilji davčne reforme so bili in so usmerjeni na vzpostavitev sistema obdavčenja, ki:

- ne ustvarja distorzij, ne škoduje konkurenčnosti in spodbuja učinkovito rabo resursov,
- bolj upošteva element socialne pravičnosti,
- je bolj transparenten in primerljiv s tistim pri glavnih trgovinskih partnerjih (Pernek in Škof 2001, 4-6).

Prvo fazo davčne reforme je Slovenija pričela prav na področju neposrednih davkov.

2.2.1 Prvi zakon o dohodnini - Zdoh

Zakon o dohodnini (Uradni list RS 1993, 3715-3729) pomeni prvo zakonsko rešitev obdavčitve dohodkov fizičnih oseb v RS po osamosvojitvi. V skladu z načelom pravičnosti naj bi prerazporedil davčno obveznost v breme tistih davčnih zavezancev, katerih dohodki presegajo povprečno plačo v RS.

Po tem zakonu je dohodnina temeljila na načelu rezidentstva. Pri opredelitvi zavezanca za dohodnino se upošteva 1 kriterij, stalno bivališče v Sloveniji.

Po tem zakonu je bili obdavčljivi dohodki, doseženi na ozemlju Slovenije:

- osebni prejemki (plače iz delovnega razmerja, pokojnine, prejemki po pogodbah in drugi prejemki),
- dohodki iz kmetijstva,
- dohodki iz dejavnosti,
- dohodki iz kapitala (prodaja nepremičnin, prodaja vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu),
- dohodki iz premoženja (udeležba na dobičku - dividende, obresti od danih posojil in najemnine iz premoženja, danega v najem),
- dohodki iz premoženjskih pravic (avtorske pravice, izumi, tehnične izboljšave) (Ošljaj Omahen 2004, 6).

Zakon je predvidel štiri skupine olajšav:

1. Splošna olajšava, ki je znašala 11 % povprečne bruto plače v RS.
2. Posebne osebne olajšave invalidom za 100 % telesno okvaro in pravico do tuje nege in pomoči 100 % povprečne bruto plače v RS; učencem in študentom za prejemke za občasno delo prek študentskih ali mladinskih organizacij, ki posredujejo delo na podlagi koncesijske pogodbe v skladu s predpisi o zaposlovanju se osnova zniža za 40 % povprečne bruto plače v RS; zavezancem po dopolnjenem 65. letu starosti se osnova zniža za 8 % povprečne bruto plače v RS.
3. Olajšave za vzdrževane družinske člane: za prvega otroka in vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana 10 % povprečne bruto plače v RS, za vsakega nadaljnjega otroka dodatnih 5 %, za otroke z motnjami pa 50 % povprečne bruto plače v RS;
4. Vsi zavezanci lahko uveljavljajo olajšavo, ki lahko znaša največ 3 % osnove za dohodnino. Ta olajšava torej zavisi od doseženih prejemkov in višine sredstev, porabljenih za namene, ki so predpisani za zakonom o dohodnini.

Dohodninska lestvica je letno objavljalo ministrstvo za finance, izhajajoč iz povprečne bruto plače v RS.

Med letom se je plačevala dohodnina v obliki akontacij:

- za prejemke na podlagi pogodb o delu je stopnja 25 %,
- pri dobičkih iz kapitala 30 %
- za dohodke iz premoženja in premoženjskih pravic je stopnja prav tako 25 %,
- pri plačah in pokojninah je velja stopničasta progresivna lestvica (Uradni list RS 1993, 3726).

V tabeli 2.1 je prikazana zakonsko določena lestvica, na podlagi katere se je na mesečni in letni ravni obračunavala dohodnina od plač in pokojnin.

Tabela 2.1 Stopnje davka od osebnih prejemkov

osnova za davek*		znaša davek	
nad	do		
	50 %		17 %
50 %	100 %	50 %pop. MP** 17 %	35 % nad 50 % pop. MP**
		+	
100 %	150 %	50 %pop. MP** 52 %	37 % nad 100 % pop. MP**
		+	
150 %	200 %	50 %pop. MP** 89 %	40 % nad 150 % pop. MP**
		+	
200 %	300 %	50 %pop. MP**129 %	45 % nad 200 % pop. MP**
		+	
300 %		50 %pop. MP**219 %	50 % nad 300 % pop. MP**
		+	

* Osnova se je določala na podlagi poprečne plače predpreteklega meseca zaposlenih v RS

** Poprečna plača predpreteklega meseca zaposlenih v RS (pop. MP)

Vir: Uradni list RS 1993, 3718

Iz tabele 2.2 je razvidna lestvica, ki je veljala za leto 2004.

Tabela 2.2 Stopnje dohodnine za davčno leto 2004

Če znaša neto letna davčna osnova v SIT		Znaša dohodnina v SIT	
nad	do		
-	1.594.560	-	17 %
1.594.560	3.189.117	271.073	35 % nad 1.594.560
3.189.117	4.783.679	829.168	37 % nad 3.189.117
4.783.679	6.378.235	1.419.158	40 % nad 4.783.679
6.378.235	9.567.353	2.056.982	45 % nad 6.378.235
	nad 9.567.353	3.492.085	50 % nad 9.567.353

Vir: MF 2007

Zneski osnov so se valorizirali s koeficientom porasta poprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji po podatkih Zavoda Republike Slovenije za statistiko leta, za katero se opravi valorizacija, glede na predhodno leto. Valorizirane zneske je ugotovil minister za finance in jih objavil v Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS 1993, 3717).

Zakon je bil ob uveljavitvi več kot zadovoljiv, z leti pa je besedilo postalo pomanjkljivo, nedorečeno, nepravilno. Obstoječemu sistemu dohodnine so očitali predvsem:

- obdavčitev po viru in ne po načelu svetovnega dohodka, kar ni v skladu z načeli svetovne obdavčitve,
- zakonsko neurejenost omejenih davčnih zavezancev,
- problematiko posameznih prejemkov davčnih zavezancev,
- nezmožnost ugotovitve davčne obveznosti med letom,
- prenizko določenost davčnih razredov (Kobal 2001, 17-20).

Pomanjkljivosti obstoječega dohodninskega sistema so narekovale reformo, ki je imela za cilj:

- razbremenitev nižjih dohodkovnih zavezancev,
- širitev davčne osnove na nove dohodke,
- prilagoditev obdavčenja mednarodnim smernicam,
- preprečitev dvojnega mednarodnega obdavčenja,
- obdavčitev dohodkov glede na to ali so aktivni (iz dela) ali pasivni (iz kapitala, premoženja, premoženjskih pravic, drugi dohodki) (Milunović, Horvat 2006, 10).

2.2.2 Drugi zakon o dohodnini – Zdoh-1

Nov Zdoh-1 (Uradni list RS 2004, 7133-7162) se od prejšnjega razlikoval tako v določilih kot po sestavi. Razdeljen je bil na devet poglavij, ki so si sledila v nekoliko drugačnem vrstnem redu kot v predhodni zakonodaji. V primerjavi s predhodnim zakonom je nekoliko spremenjeno izrazoslovje oz. pomeni nekaterih izrazov. Zakona tudi ni moč brati samega. V besedilih členov bralca napotuje na Zakon o davku od dohodka pravnih oseb (Uradni list RS, št. 40/2004) in njegove podzakonske akte, Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 54/2004) skupaj z zakonom o splošnem upravnem postopku in sporazume/pogodbe o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka, ki jih ima Slovenija sklenjene z drugimi državami ter Komentarjem OECD k vzorčnemu sporazumu o izogibanju dvojnemu obdavčevanju (Ošljaj Omahen 2004, 5-11).

Novi zakon o dohodnini (v nadaljevanju Zdoh-1) je veljal od 01. 01. 2005 za vse dohodke prejete od tega datuma, razen za dohodke iz naslova obresti, obračunanih do konca leta 2004, premije Nacionalen stanovanjske varčevalne sheme do konca leta 2004, ki jih varčevalcem zagotavlja država in dohodke na podlagi življenjskega zavarovanja, sklenjenega pred letom 2005 (Hieng 2004, 7-8).

Zdoh-1 je uporabljal tako za zavezance za dohodnino kot za zavezance za davek od posameznega dohodka izraza dohodnina in akontacija dohodnine. Dohodnina tudi ni bila več izključno osebni davek, ampak so se v dohodninsko osnovo posameznika lahko vključili tudi dohodki drugih oseb. Zavezanci za dohodnino po Zdoh-1 so rezidenti, zavezanci za davek od posameznega dohodka pa rezidenti in nerezidenti. Zavezančeva obveznost se ugotavlja glede na osebni status v času, ko je pridobil posamezen dohodek. Zdoh-1 je v svojem 6. in 7. čl. opredelil rezidenta oz. nerezidenta. Tako je rezident oseba, ki izpolnjuje enega izmed pogojev:

- ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji,
- biva izven Slovenije zaradi zaposlitve v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji Republike Slovenije ali misiji Republike Slovenije pri Evropski komisiji, kot javni uslužbenec z diplomatskim ali konzularnim statusom, ali je zakonec ali vzdrževani družinski član takega javnega uslužbenca in prebiva s to osebo,
- je bil rezident Slovenije v kateremkoli obdobju preteklega ali tekočega leta in biva izven Slovenije zaradi zaposlitve: a) v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji Republike Slovenije ali misiji Republike Slovenije pri Evropski komisiji, kot javni uslužbenec v tehnični ali administrativni funkciji, brez diplomatskega ali konzularnega statusa; b) kot javni uslužbenec ali funkcionar v državnem organu ali organu lokalne skupnosti, in sicer v državi, ki na podlagi vzajemnosti takega uslužbenca ne šteje za svojega rezidenta; c) kot uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskem monetarnem institutu ali Evropski investicijski banki, ali je zakonec, ki ni zaposlen in ne opravlja dejavnosti, ali vzdrževan otrok takega uslužbenca in prebiva s to osebo;
- ima običajno prebivališče ali središče osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji,
- biva v Sloveniji v kateremkoli času več kot 183 dni v davčnem letu (Prislan 2004, 40-41).

Za nerezidenta pa se šteje vsakdo, ki:

- opravlja delo kot oseba z diplomatskim ali konzularnim statusom v Sloveniji v diplomatskem predstavništvu, konzulatu ali mednarodni misiji skupine tujih

- držav ali tuje države, ali je zakonec ali vzdrževani družinski član take osebe in prebiva s to osebo, če ni slovenski državljan;
- bi postal rezident samo zaradi opravljanja dela kot funkcionar, strokovnjak ali uslužbenec mednarodne organizacije, če ni slovenski državljan;
  - bi postal rezident samo zaradi zaposlitve: a) v diplomatskem predstavništvu, konzulatu ali mednarodni misiji tuje države v Sloveniji kot javni uslužbenec v tehnični ali administrativni funkciji brez diplomatskega ali konzularnega statusa in ni slovenski državljan; b) kot uslužbenec tuje države v Sloveniji v funkciji, ki ni diplomatska, konzularna ali mednarodna, pod pogojem, da ta tuja država na podlagi vzajemnosti podobnega uslužbenca Republike Slovenije ne šteje za svojega rezidenta; c) kot uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskem monetarnem institutu ali Evropski investicijski banki, v Sloveniji;
  - je fizična oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje: a) bo bivala v Sloveniji izključno zaradi zaposlitve kot tuj strokovnjak za dela, za katera v Sloveniji ni dovolj ustreznega kadra, b) ni bila rezident v kateremkoli času petih let pred prihodom v Slovenijo, c) ni lastnik nepremičnine v Sloveniji in d) bo bivala v Sloveniji skupno manj kot 365 dni;
  - je fizična oseba, ki biva v Sloveniji izključno zaradi študija ali zdravljenja (Prislan 2004, 40-41).

Rezidenti so bili po tem zakonu obdavčeni po svetovnem dohodku, rezidenti in nerezidenti pa so med letom plačevali akontacijo dohodnine od dohodkov z virom v Sloveniji. Za nerezidente je bil ta praviloma dokončen, pod določenimi pogoji pa so tudi ti lahko sestavljali dohodninsko napoved. Rezidentom se je po posebnih pravilih lahko za dohodke z virom v tujini (Zdoh-1 jih je podrobno naštel) pri letni odmeri dohodnine kot plačana akontacija upošteval davek, ki so ga plačali v tujini. V izogib dvojni obdavčitvi je zakon v primeru, ko z državo vira dohodka ni sklenjen sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju, predvideval odbitek v tujini plačanega davka z metodo navadnega dobropisa (Hieng 2004, 8-9).

Nov zakon je natančneje opredelil pojma plačnik davka in davčni odtegljaj.

Po starem zakonu so bili obdavčeni le dohodki, naštetih v zakonu. Novi zakon je pa je predvidel uzakonitev t. i. negativne definicije dohodka. Predmet obdavčitve je razširil na vse dohodke fizičnih oseb, razen tistih, ki so po zakonu izvzeti iz obdavčitve, ker so bodisi neobdavčljivi ali obdavčljivi po drugih predpisih, bodisi oproščeni plačila dohodnine (Kobal 2004, 5-8).

Razširitev davčne osnove je zajemala obresti, kapitalske dobičke od prodaje pretežnih lastniških deležev, izplačila deležev družbenikov iz dobička oziroma rezerv

ob izstopu oz. izključitvi, povečanje osnovnega kapitala iz nerazporejenega dobička in rezerv (Hieng 2004, 10-12).

Zakon je razvrstil dohodke na:

- aktivne dohodke, ki temeljijo na delu (dohodek iz zaposlitve, dohodek iz dejavnosti, dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti),
- pasivne dohodke, ki temeljijo na premoženju in premoženjskih pravicah (dohodek iz premoženja, dobiček iz kapitala),
- druge dohodke.

Za razmejitev med aktivnimi in pasivnimi dohodki je bilo odločujoče razmerje med osebo, ki opravi delo oz. storitev in naročnikom. Zakon je ločil med odvisnim (nesamostojnim) in neodvisnim (samostojnim) opravljanjem dela. Zakon je nakazoval osnovne smernice za ločitev obeh, v praksi pa je bilo potrebno presoјati vsak primer posebej (Ošljaj Omahen 2005, 9-13).

Dohodek iz zaposlitve kot nov pojem, je zajemal dohodke iz delovnega razmerja in druge dohodke na podlagi dela ali storitev, ki so bili doseženi v odvisnem razmerju z izplačevalcem. Zaposlitev je bila določena kot odvisno pogodbeno razmerje, na podlagi katerega ima fizična oseba pravico do plačila za opravljeno delo ali storitev, ne glede na vrsto dela in ne glede na trajanje zaposlitve. Kot dohodke iz zaposlitve je zakon predvideval:

1. Dohodke iz delovnega razmerja (plače, nadomestila plač, regres za letni dopust, povračila stroškov, jubilejne nagrade odpravnine, solidarnostne pomoči, razna nadomestila in drugi prejemki v zvezi z zaposlitvijo, prejemki zaradi nepravočasnega izplačila dohodka, prejemki na podlagi udeležbe na dobičku dohodki za vodenje poslovnega subjekta, avtorski dohodki iz delovnega razmerja, dohodki iz inovacij, ustvarjenih v delovnem razmerju, nadomestila osebam, ki niso v delovnem razmerju kot so za primer brezposelnosti, pokojnine, prejemki iz vseh oblik pokojninskega in invalidskega zavarovanja, razen odkupne vrednosti, prejemki izvoljenih ali imenovanih nosilcev javne funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti).
2. Dohodke iz drugih odvisnih pogodbenih razmerij (avtorske stvaritve, dohodki za izvedbo avtorskih in folklornih del, prejemki na podlagi pogodb o delu).
3. Dohodke iz drugih odvisnih razmerij (podlaga za ta odvisna razmerja ni pogodba, ampak imenovanje ali izvolitev na določeno funkcijo) (Kobal 2004, 9-11).

Prejemki iz delovnega razmerja so se še naprej obdavčevali po progresivni lestvici, ki pa je imela samo 5 razredov, pri čemer je za leto 2005 veljala prehodna lestvica.

Letna lestvica in letni zneski olajšav so bili določeni v fiksnih zneskih. Akontacija dohodnine se je obračunala od mesečnih dohodkov iz delovnega razmerja, z upoštevanjem letne dohodninske lestvice, preračunane na mesečno raven, ob upoštevanju enomesečnih zneskov splošne, osebne in posebne olajšave. Iz tabele 2.3 so razvidne stopnje dohodnine za leto 2005 in iz tabele 2.4 za leto 2006.

Tabela 2.3 Stopnje dohodnine za davčno leto 2005

Če znaša neto letna davčna osnova v SIT		Znaša dohodnina v SIT	
nad	do		
-	1.300.000	-	16 %
1.300.000	2.540.000	208.000	33 % nad 1.300.000
2.540.000	5.140.000	617.200	38 % nad 2.540.000
5.140.000	10.330.000	1.605.200	42 % nad 5.140.000
	nad 10.330.000	3.785.000	50 % nad 10.330.000

Vir: Uradni list RS 2004, 7159

Tabela 2.4 Stopnje dohodnine za davčno leto 2006 in vsa naslednja

Če znaša neto letna davčna osnova v SIT		Znaša dohodnina v SIT	
nad	do		
-	1.300.000	-	16 %
1.300.000	2.540.000	208.000	33 % nad 1.300.000
2.540.000	5.140.000	617.200	37 % nad 2.540.000
5.140.000	10.330.000	1.579.200	41 % nad 5.140.000
	nad 10.330.000	3.707.100	50 % nad 10.330.000

Vir: Uradni list RS 2004, 7157

Pri dohodkih iz drugih odvisnih pogodbenih razmerij so se v davčno osnovo vštevali posamični bruto zneski, zmanjšani za 10 % normirane stroške, ki so po novem le stroški prevoza in prenočevanja. Rezident jih je lahko uveljavlja pri letni napovedi, nerezident pa v 7 dneh od izplačila dohodka. Davek se je računal po stopnji 25 %.

Tudi pri dohodkih iz drugih odvisnih razmerij so se v davčno osnovo vštevali bruto prejemki, zmanjšani za 10 % normirane stroške (za prevoz in nočitve), davek pa se je računal prav tako po stopnji 25 %.

Bonitete so se po Zdoh-1 obravnavale v zvezi z vsakršnimi osebami, ki so dosegale dohodke iz zaposlitve in ne več le v zvezi z osebami v delovnem razmerju. Opredeljene so bile kot ugodnosti v naravi, če pa so bile dane v denarju, so se obravnavale kot samostojni dohodki iz zaposlitve. Zakon je kot bonitete predvidel uporabo osebnega avtomobila za zasebne namene, zagotovitev parkirnega prostora, če delodajalec zanj plačuje najemnino, nastanitev, posojilo brez obresti ali z obrestno mero, nižjo od tržne, popuste pri prodaji blaga in storitev, izobraževanje delojemalca ali njegovega družinskega člana, zavarovalne premije in podobna izplačila, darila, ki jih zagotovil

delodajalec na podlagi ali zaradi zaposlitve nekdanjemu, sedanjemu ali bodočemu delojemalcu ali njegovemu družinskemu članu, pravico delojemalca do nakupa delnic po znižani vrednosti ali pravica do pridobitve drugega premoženja, uporabo mobilnega telefona v zasebne namene (Hieng 2004, 12-16).

Od 1. 1. 2006 pa bonitete več ne predstavljajo parkirni prostor, uporaba računalniške in telekomunikacijske opreme. Spremeni se tudi boniteta za službene avtomobile v zasebni uporabi in sicer velja boniteta tudi po 9. letu (Ošljaj Omahen 2005, 7).

Dohodek iz dejavnosti je bil po Zdoh-1 opredeljen kot vsakršen dohodek, dosežen z neodvisnim in samostojnim delom, ne glede na formalni status, vrsto dejavnosti in pravno podlago. Zdoh-1 je opredelil dve vrsti dohodkov:

- Dohodek, dosežen z opravljanjem dejavnosti - mišljen je bil dohodek, dosežen z neodvisnim opravljanjem dejavnosti, tudi z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic (zakon je določal pogoje, pod katerimi se je izkoriščanje premoženja in premoženjskih pravic obravnavalo bodisi kot dohodki iz oddajanja premoženja in premoženjskih pravic, bodisi kot dohodki iz dejavnosti). Davčno osnovo je predstavljala razlika med dejanskimi prihodki in odhodki (potrebno je voditi poslovne knjige in evidence), brez priznanih normiranih stroškov.
- Dohodek, dosežen s posameznim poslom – je bil opredeljen kot dohodek, dosežen z neodvisnim poslom, ki ni del opravljanja oz. povezan z opravljanjem dejavnosti oz. bi se glede na način, obseg in trajanje moral šteti za dejavnost. Davčno osnovo je predstavljal bruto prejemek, zmanjšan za 10 % normirane stroške, dohodnina pa se obračuna po stopnji 25 % (Zupančič 2007, 54).

Dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti je Zdoh-1 opredelil kot vsak dohodek iz take dejavnosti, pripisan osebi, ki ima pravico uporabljati kmetijsko oz. gozdarsko zemljišče. Ti dejavnosti sta torej po ZDoh-1 vezani na razpolaganje s pravico (lastništvo, zakup, najem ali druga vrsta pravice) do rabe (standardna pridelava hrane in standardna živinoreja) kmetijskega ali gozdnega zemljišča, ki je vpisana v zemljiško knjigo oz. zemljiški kataster na dan 30. junija leta, za katero se dohodek ugotavlja. V teh primerih se je dohodek obdavčeval na podlagi katastra, za vsa druga zemljišča pa se je ugotavljal po določbah, ki se nanašajo na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti. Za katastrski dohodek so razen potencialnega tržnega dohodka šteli tudi drugi dohodki, pridobljeni s to dejavnostjo (dotacije, subvencije, donacije, denarne pomoči, prejete zaradi naravne in druge nesreče). Katastrski dohodek je bilo mogoče zmanjšati v primerih, ko zemljišč iz kakršnih objektivnih razlogov ni bilo mogoče izkoriščati za namene osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (tudi za zemljišča, dana v zakup. Davčno osnovo je predstavljal potencialni dohodek, zmanjšan za 20 % sredstev,

vloženih v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost. Za rezidente znaša davčna stopnja 10 %, (pri čemer se od dohodka, manjšega od 10 % povprečne slovenske plače preteklega leta, akontacija dohodnine ne plačuje), za nerezidente pa 16 %. Za vsak drugi (posamezen dohodek) pa je stopnja 16 % (Hieng 2004, 17).

Pri dohodku iz premoženja se je dohodninska osnova razširila na dohodke iz oddajanja premoženja v najem, dividend, prenosa premoženjskih pravic, obresti in vzajemnih skladov.

Dohodek iz oddajanja premoženja v najem so se po Zdoh-1 obravnavali kot dohodke iz dejavnosti, kot dohodek iz premoženja pa, ko za dajanje v najem ni bila potrebna registracija, prejemnik najemnin ni bil zavezanec za DDV in se tudi ni prostovoljno odločil za obračunavanje DDV ter ni opravljal druge dejavnosti. Odločitev glede načina obdavčitve je moral davčni zavezanec sprejeti sam za obdobje najmanj 5 let. Med dohodke iz oddajanja premoženja v najem so se šteli tudi vsakršne premije, nadomestila in odškodnine v zvezi z uporabo premoženja. Upoštevali so se normirani stroški se v višini 20 %, rezidenti so lahko uveljavljali dejanske stroške vzdrževanja, pri letni dohodninski napovedi, nerezidenti pa v 30 dneh po izplačilu dohodka. Stroški upravljanja in obratovanja niso več zmanjševali davčne osnove. Najem premičnin, z izjemo opreme, bivalnikov in prevoznih sredstev, ni bil obdavčen. Davčna stopnja je ostajala 25 %.

Dohodek od dividend po Zdoh-1 je zajemal dividende, druge dohodke na podlagi lastninskega deleža¹ (razen investicijskih kuponov). Mišljeni so bili dohodki, izplačane imetniku deleža iz premoženja plačnika ali s plačnikom povezane osebe, podlaga za izplačilo pa je lastniški delež v plačniku, pri čemer se lastniški delež ne zmanjša, lahko se pa poveča ali ostane nespremenjen.

Po Zdoh-1 so bili kot dohodek od dividend obdavčeni:

- izplačani dohodki,
- kapitalski deleži iz dobička ali rezerv družbe ob pogoju, da se pri povečanju osnovnega kapitala razmerja med družbeniki niso spremenil, sicer so povečanje osnovnega kapitala obravnavali kot povečanje iz pripadajoči deležev v dobičku;

in tudi nekateri dividendam podobni dohodki:

- dobiček ali rezerve, razdeljene ob prenehanju plačnika, ob izključitvi ali ob izstopu imetnika lastniškega deleža,

---

¹ Lastninski delež je delež, ki ga ima fizična oseba na podlagi vloženih sredstev v gospodarski družbi, zadrugi ali drugi obliki organiziranja, tudi premoženjski vložek tihega družbenika ali premoženjski vložek v katerokoli drugo obliko organiziranja, doma ali v tujini.

- zmanjšanje lastniškega deleža v primeru zmanjšanja osnovnega kapitala, če je imel plačnik nerazdeljen dobiček ali presežek,
- dobiček razdeljen v zvezi z dolžniškimi vrednostnimi papirji,
- obresti od zamenljivih obveznic,
- denarno doplačilo pri zamenjavi kapitalskih deležev in
- izplačana vrednost pri pridobitvi lastnih delnic in deležev, razen na borzi.

Zakonodajalec je s tem preprečil prelivanje obdavčljivih dobičkov družbe v davka oproščene kapitalске dobičke. Morebitni dobiček od prodaje oz. nakupa lastnih delnic na borzi je bila še nadalje obdavčen kot dobiček iz kapitala (v 3 letih od pridobitve kapitalskih deležev oz. delnic), dobiček od prodaje delnic oz. deležev v lastni družbi pa trajno kot dividenda. S tem so preprečili neobdavčeno pokrivanje izplačil kapitalskih deležev družbenikov ob izstopu, izključitvi, prenehanju ali odkupu lastnih delnic oz. deležev družbe iz nerazporejenih dobičkov in rezerv družb. Obdavčljiva so bila tudi vsa nadomestila, ki ga prejme lastnik na podlagi lastniškega deleža v plačniku (ki ne zmanjšajo njegovega lastniškega deleža), in vsakršne ugodnosti lastnikov.

Med letom so bili tovrstni dohodki obdavčeni po stopnji 25 %, tudi za osebne in tihe družbe.

Dohodek iz prenosa premoženjske pravice se je po Zdoh-1 obravnaval kot dohodek iz dejavnosti, razen, če:

- za doseganje tovrstnih dohodkov ni bila potrebna registracija,
- prejemnik dohodkov ni bil zavezanec za DDV (in se ni prostovoljno odločil za to),
- zavezanec ni opravljal druge dejavnosti.

Odločitev o načinu obdavčitve je moral zavezanec sprejeti sam in jo upoštevati najmanj 5 let. Vključen je bil le dohodek, dosežen z odstopom uporabe oz. izkoriščanja ali odstopom pravice do uporabe oz. pravice do izkoriščanja materialne avtorske pravice in materialne pravice izvajalca, izuma, videza izdelka, znaka razlikovanja, tehnične izboljšave, načrta, formule, postopka, podobne pravice oziroma podobnega premoženja in informacij glede industrijskih, komercialnih ali znanstvenih izkušenj, ne glede na to, kako so bili zavarovani po zakonu, osebnega imena, psevdonima ali podobe, na podlagi pogodbe ali drugi pravni podlagi, po kateri imetnik premoženjske pravice za prenos le-te prejme določeno nadomestilo.

Dohodek za samo stvaritev ni bil več obdavčen kot dohodek iz premoženjske pravice, temveč je bil obdavčen kot dohodek iz zaposlitve ali kot dohodek iz opravljanja dejavnosti oz. dohodek, dosežen s posameznim poslom. Normirani stroški so se priznali v višini 10 % (le ustvarjalcu predmeta premoženjske pravice), davek se računa po

stopnji 25 %. Dejanske stroške si je lahko rezident uveljavljal pri letni dohodninski napovedi, nerezident pa v 30 dneh od izplačila dohodka (Hieng 2004, 17-20).

Tudi na področju obdavčitve obresti Zdoh-1 razširja davčno obveznost zavezancev. Po tem zakonu so tako bile obdavčene:

- obresti od posojil (obdavčene so bile že po predhodnem zakonu),
- obresti od dolžniških vrednostnih papirjev,
- obresti od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah ter drugih podobnih finančnih terjatev in dolžnikov,
- dohodek iz oddajanja v finančni najem ter
- dohodek iz življenjskega zavarovanja.

Vsebinsko so bile obresti opredeljene kot nadomestilo, ki ni vračilo glavnice iz finančnega dolžniškega razmerja. Zdoh-1 je med obresti všteval tudi nadomestila za tveganje ter diskonte, bonuse, premije in podobni dohodke iz finančno dolžniškega razmerja ali dogovora, ki se nanaša na tako razmerje in, izrecno, revalorizacijske obresti. Ko ni bilo vnaprej natančno razvidno, kolikšen del posameznega plačila je bilo vračilo glavnice in kolikšen del plačilo obresti, je Zdoh-1 določal, da se najprej plačajo in obdavčijo obresti, šele nato sledi pa vračilo glavnice.

Plačila dohodnine so bile oproščene:

- obresti, ki se zavezancu izplačajo iz naslova neupravičeno ali preveč odmerjenih in plačanih davkov in prispevkov;
- obresti za pozitivno stanje na transakcijskem računu pri izvajalcu plačilnega prometa v višini največ toliko, koliko le-ta plačuje za depozite na vpogled;
- dohodek iz življenjskega zavarovanja, sklenjenega za primer smrti, izplačan zaradi smrti zavarovane osebe;
- dohodek iz življenjskega zavarovanja, pod pogoji, da a) pravica zahtevati izplačilo zavarovalne vsote nastane po 10 letih od dneva sklenitve pogodbe o življenjskem zavarovanju, b) sklenitelj in upravičenec do zavarovalne vsote je ena in ista oseba, c) zahteva za izplačilo odkupne vrednosti police življenjskega zavarovanja ni podana pred potekom 10 let;
- obresti iz varčevalne pogodbe po nacionalni stanovanjski varčevalni shemi, sklenjena za 10 let, razen obresti pri odstopu od take varčevalne pogodbe,
- obresti za denarne depozite fizičnih oseb pri bankah in hranilnicah, ustanovljenih v skladu s predpisi v Sloveniji, za obresti iz varčevalnih pogodb po nacionalni stanovanjski varčevalni shemi, za obresti od denarnih depozitov fizičnih oseb pri bankah drugih držav članic EU, obresti od dolžniških vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na borznem trgu v Sloveniji in na priznanih borzah v drugih državah članicah EU, do višine 300.000 tolarjev,

- dohodek, ki ga zavezanec doseže na podlagi delitve prihodkov vzajemnega sklada v obliki obresti do višine 300.000 tolarjev,
- dohodek, ki ga imetnik investicijskega kupona kvalificiranega vzajemnega sklada prejme kot del dohodka, ki izvira iz obresti do višine 300.000 tolarjev.

Zadnja dva dohodka sta spadala med dohodke, za katere se stopnja obdavčitve med letoma 2005 in 2008 postopno zvišuje.

Davčna obveznost se je računala od osnove, ki predstavlja vse obresti, razen oproščenih in tistih, ki so izvzete iz davčne osnove. Posebna pravila so veljala za naslednje vrste obresti:

1. Obresti, dosežene z vezavo sredstev za večletno obdobje (zavezanec se je lahko odločil za sprotno obdavčevanju obresti, o čemer je moral v predpisanem roku in na predpisan način² je moral obvestiti banko ali hranilnico in davčni organ).
2. Dohodek iz finančnega najema, pri katerem se je kot davčna osnova obravnaval tisti del plačila najemnika najemodajalcu, ki ni bil vračilo glavnice.
3. Dohodek iz življenjskega zavarovanja, če je bil obdavčen kot obresti. Davčna osnova je bila razlika med prejetim izplačilom in vplačilom, povezanim z zavarovanjem oz. če gre za obročno vplačevanje je bilo vplačilo seštevek vseh vplačanih obrokov. Če je bilo izplačilo obročno, se je vplačilo porazdelilo enakomerno na obdobja izplačevanja obrokov. Če to obdobje v pogodbi o življenjskem zavarovanju ni bilo določeno (gre za dosmrtna izplačila), se je čas izplačevanja določil na podlagi pričakovane življenjske dobe zavezanca³ in se je kot obdobje izplačevanja obročnih izplačil upoštevala razlika med pričakovano življenjsko dobo in starostjo zavezanca, v času, ko je prejel prvi obrok.
4. Dosežene obresti ob unovčitvi kupona za izplačilo obresti, oz. nedospele obresti, če je zavezanec odsvoji kupon pred njegovo dospelostjo. Za znesek obračunanih (natečenih) nedospelih obresti do dneva pridobitve kupona, ki jih je plačal ob pridobitvi kupona lahko davčni zavezanec uveljavlja zmanjšanje davčne osnove.
5. Obresti⁴ ob odsvojitvi (odkupu) diskontiranega⁵ vrednostnega papirja dosežene od dneva pridobitve do dneva odsvojitve (odkupa, unovčitev), predstavljajo davčno osnovo.

---

² Obvestilo je moralo biti predloženo najkasneje do konca leta, v katerem je bila pogodba sklenjena. Za pogodbe, sklenjene pred 1. januarjem 2005, mora zavezanec predložiti obvestilo do 31. januarja 2005.

³ V skladu s podatki Statističnega urada RS o pričakovani življenjski dobi moškega ali ženske v Sloveniji.

⁴ Velikost obresti se določa po metodi enakomernega (konstantnega) donosa.

Spremembe pri obdavčitvi obresti so se uvajale postopno.

Akontacija dohodnine je za vse obresti (razen za obresti do 300.000 tolarjev in obresti za dolgoročne vezave, za katere se zavezanec odloči, da bo obveznost poravnal v letu, na katerega se nanašajo) znašala 25 % od davčne osnove. Če je obresti izplačevala oseba, ki je bila hkrati tudi plačnik davka, je morala ob izplačilu obresti obračunati in plačati tudi davčni odtegljaj. Če pa je obresti izplačevala oseba, ki ni bila plačnik davka, je moral davčni zavezanec vložiti v 15 dneh po prejemu obresti napoved, akontacijo dohodnine od obresti ugotovil davčni organ, ki je v 30 dneh od dneva vložitve napovedi izdal odločbo (Prusnik 2004, 29-32).

Vzajemni skladi so se za potrebe Zdoh-1 delili na kvalificirane vzajemne sklade⁶ in druge (tisti, ki niso kvalificirani). Ves dohodek, dosežen na podlagi naložbe v vzajemni sklad, je bil obdavčljiv. Zdoh-1 ga je opredelil kot:

- dohodek, ki ga zavezanec doseže na podlagi delitve čistega dobička vzajemnega sklada,
- dohodek, ki ga zavezanec doseže na podlagi delitve prihodkov vzajemnega sklada v obliki obresti, dividend, iztrženih dobičkov pri naložbah ali drugih prihodkih ter
- dohodek, ki ga zavezanec doseže v obliki povečanja vrednosti investicijskega kupona ob odsvojitvi ali unovčitvi investicijskega kupona oz. ob likvidaciji vzajemnega sklada.

V primeru odsvojitve ali unovčitve investicijskega kupona oz. ob likvidaciji kvalificiranega vzajemnega sklada, se je lahko dosegel dohodek, ki se je delil na del, v obliki obresti, na del v obliki dividend, na del v obliki iztrženih dobičkov pri naložbah vzajemnega sklada in na del v obliki drugih prihodkov.

Oprostitve so veljale, če gre za del dohodka, ki ima obliko iztrženih dobičkov pri naložbah vzajemnega sklada in če je bil zavezanec je lastnik investicijskega kupona več kot 3 leta ali je zavezanec investicijski kupon pridobil v postopku, ki je sledil lastninskemu preoblikovanju podjetij v skladu s predpisi, ki urejajo lastninsko preoblikovanje podjetij.

Zdoh-1 je predvideval tudi dohodke, ki so izvzeti iz obdavčitve. Iz obdavčitve je bil, ne glede na način doseganja, izvzet tisti del dohodka, ki je izviral iz obresti do

---

5 Diskontirani dolžniški vrednostni papir je vrednostni papir, ki presega 2 % nominalne vrednosti papirja, sicer se obresti obdavčujejo z davkom od dobička iz kapitala.

⁶ Kot kvalificirani se štejejo skladi, ki z dovoljenjem Agencije RS za trg vrednostnih papirjev upravljajo družbe za upravljanje s sedeži v RS oz. skladi, ki jih upravljajo družbe za upravljanje druge države članice EU, njihovo poslovanje usklajeno z direktivo o investicijskih skladih in izpolnjujejo zahteve, predpisane v zakonu o davčnem postopku glede registracije in poročanja.

višine 300.000 tolarjev (obravnavajo se kot obresti) in 35 % tistega dela dohodka, ki je izviral iz dividend, ne glede na način delitve.

Davčna osnova od dohodka, ki ga zavezanec dosegel ob delitvi prihodkov ali čistega dobička vzajemnega sklada, je bil dosežen dohodek. Če je bil ta dosežen v kvalificiranem vzajemnem skladu, se je razdelil na toliko delov, kolikor je bilo virov prihodkov vzajemnega sklada (dividende, obresti, iztržen dobiček pri naložbah in drugi prihodki), velikost posameznih delov pa se je izračunala z uporabo deležev rasti vrednosti premoženja vzajemnega sklada v obdobju imetništva investicijskega kupona, glede na vir premoženja iz posameznih prihodkov vzajemnega sklada. Družba za upravljanje, ki je upravljala kvalificiran vzajemni sklad, je morala mesečno izračunavati in objavljati deleže rasti. Davčnemu zavezancu so se pri ugotavljanju davčne osnove priznali normirani stroški provizij v višini 2 % od odsvojitvene, unovčitvene ali likvidacijske vrednosti. Zavezanec za davek od dohodkov vzajemnih skladov je moral voditi evidenco zalog⁷ kuponov vzajemnega sklada in evidenco zalog neprenosljivih investicijskih kuponov vzajemnega sklad po posameznih imetnikih.

Če pa je bil dohodek, ki ga da davčni zavezanec dosegel pri delitvi prihodkov ali čistega dobička vzajemnega sklada, dosežen v drugem vzajemnem skladu, se je kot davčna osnova štel presežek izplačane vrednosti oz. prodajne cene investicijskega kupona oz. izplačanega sorazmernega dela likvidacijske mase nad vplačano vrednostjo oz. nabavno ceno investicijskega kupona. Prav tako so se priznali normirani stroški v višini 2 % od odsvojitvene, unovčitvene ali likvidacijske vrednosti.

Zdoh-1 je v prehodnih določbah predvideval prehodno obdobje za del dohodkov kvalificiranih vzajemnih skladov in sicer se je tisti del dohodka, ki je izviral iz obresti v letu 2005 všteval v osnovo v višini 10 %, v letu 2006 v višini 25 %, v letu 2007 v višini 40 % in v letu 2008 v višini 75 %.

Akontacija dohodnine od dohodkov vzajemnih skladov se je izračunala in plačala po stopnji 25 % od davčne osnove, razen za tisti del dohodkov kvalificiranih vzajemnih skladov, ki so izvirali iz obresti in so bili izvzeti iz obdavčevanja. Obračunala in plačala se je hkrati z izplačilom dohodka iz vzajemnega sklada. Izjema je veljala za rezidente iz naslova odsvojitve prenosljivih investicijskih kuponov, ki so morali napovedati te dohodke do 28. februarja tekočega leta za dohodke preteklega leta. Za nerezidente je veljalo enako kot pri odsvojitvi deležev kapitala (Prusnik 2004, 32-33).

Zdoh-1 je, v želji zakonodajalca, da bolj obdavči kapitalske dobičke, prinesel pri obdavčitvi dobička iz kapitala nekaj pomembnih novosti. Glavni novosti sta bili razširitev davčne osnove še na druge vrste odsvojitve (po tem zakonu se za prenos lastninske pravice nad kapitalom na drugo osebo dosledno uporablja izraz odsvojitvev) in

---

⁷ Evidenca zalog se vodi po metodi zaporednih cen (FIFO).

podaljšanje rokov, ki morajo preteči, preden se odsvojitve kapitala izvzame iz obdavčitve ni. Posebnosti pa so veljale tudi pri določitvi vira obdavčitve.

Davčna osnova po Zdoh-1 je obsegala odsvojitve naslednjih vrst kapitala:

1. nepremičnine (ne glede na to, ali je bila odsvojena s spremenjenem ali nespremenjenem stanju), če je odsvojena pred potekom 10 let od dneva pridobitve (po predhodni zakonodaji je bil ta rok 3 leta);
2. pretežnega lastninskega deleža ali njegovega dela, katerega odsvojitve je obdavčljiva vselej;
3. vrednostne papirje in deleže v gospodarskih družbah, zadrugah ali drugih oblikah organiziranja, ki niso del pretežnega lastninskega deleža, če so odsvojeni pred potekom 3 let od dneva, ko so bili pridobljeni.

O pretežnem lastninskem deležu je bilo govora, kadar je delež izpolnjeval dva pogoja:

1. Je lastninski delež v osnovnem kapitalu, katerega vrednost s sorazmernim upoštevanjem drugega kapitala (delež in sorazmerni del se ugotavljata kot povprečje njegove vrednosti, navedene v poslovnih poročilih gospodarske družbe v zadnjih 5 letih pred odsvojitvijo lastninskega deleža zavezanca) gospodarske družbe dosegal najmanj 60 milijonov tolarjev. V to vrednost se je všteval tudi delež, ki ga ima zavezanec v lasti neposredno ali posredno preko povezanih oseb.
2. Kapital gospodarske družbe po pridobitvi lastninskega deleža presegal 200 milijonov tolarjev (ta se ugotavlja kot povprečje vrednosti, navedene v zadnjem poslovnem poročilu po pridobitvi).

Osnova za obdavčitev je bila presežek vrednosti kapitala ob odsvojitvi nad vrednostjo kapitala ob pridobitvi. V dohodek, dosežen kot dobiček iz kapitala so se vštevali v davčnem letu doseženi dobički ali izgube. Izguba v letu, za katero se je odmerjala dohodnina, je zmanjševala pozitivno davčno osnovo dobička iz kapitala, vendar pa njen presežek nad dobičkom iz kapitala ni vplival na velikost davčne osnove iz drugih dohodninskih virov, ker jo je davčni zavezanec lahko uveljavljal le do velikosti pozitivne davčne osnove za dobiček iz kapitala. V Zdoh-1 je zapisana še dodatna omejitev glede izgube iz kapitala, doseženo pri odsvojitvi lastninskih deležev, in sicer le-ta ni smel zmanjšati doseženega dobička iz kapitala, če je zavezanec v 30 dneh pred odsvojitvijo kapitala ali po njej pridobil vsebinsko istovrsten nadomestni kapital ali pridobil pravico do nakupa istovrstnega kapitala ali če je zavezanec odsvojil kapital in njegov družinski član ali pravna oseba, v kateri ima pretežni lastninski delež, neposredno ali posredno pridobil istovrstni kapital.

Dobiček iz kapitala se je lahko zmanjšal za dejanske stroške pogodbenih provizij (za največ 1,5 % pozitivne razlike med vrednostjo kapitala ob pridobitvi in vrednostjo kapitala ob odsvojitvi) v primeru, da je bilo gospodarjenje s kapitalom pogodbeno zaupano borznoposredniški hiši. Z razliko od predhodne zakonodaje tudi ta ni dovoljena uskladitev pridobitvene vrednosti kapitala s spremembo kupne moči denarja v času lastništva kapitala (inflacija).

Za čas pridobitve kapitala se je štel:

- datum sklenitve pogodbe, če je bil kapital pridobljen na podlagi pogodbe,
- datum pravnomočnosti sodne odločbe, če je fizična oseba pridobila kapital s sodno ali odločbo upravnega organa,
- datum izdaje gradbenega dovoljenja, če je zavezanec nepremičnino gradil sam,
- datum sklenitve pogodbe med zavezancem in izvajalcem, če mu jo je gradila po pogodbi druga oseba (v primeru, da zavezanec ne prevzame zgrajene nepremičnine v 2 letih od podpisa pogodbe, se za čas pridobitve šteje datum dejanskega prevzema zgrajene nepremičnine),
- čas pridobitve objekta, ko je objekt stal na zemljišču, katerega čas pridobitve ni bil enak času pridobitve objekta.

Nabavna vrednost kapitala se določala tako, da se nabavna vrednost kapitala ob pridobitvi povečala za stroške, povezane s pridobitvijo kapitala.

Za nabavno vrednost je štela:

- vrednost, navedena v prodajni ali drugi pogodbi o pridobitvi kapitala,
- dokazljiva vrednost, v primeru, ko kapital ni bil pridobljen na podlagi pogodbe ali iz nje ni bila razvidna njegova vrednost, se je za nabavno vrednost štela njegova (dokazila mora zagotoviti zavezanec),
- tržna cena delnice ali drugega kapitala na dan, ko je bila pravica izvršena oz. na dan, ko je zavezanec pridobil delnice oz. drug kapital, če je zavezancu zagotovil kapital delodajalec v obliki pravice do nakupa oz. pridobitve delnic ali drugega kapitala po manjši vrednosti (opcijska opravičenja),
- znesek, od katerega je bil obračunan davek od dividend, če je zavezanec pridobil delnico ali delež v kapitalu oz. če se mu je povečal delež v kapitalu ob preoblikovanju dobička ali njegovega prevrednotenega popravka ali preoblikovanju rezerv v delu, oblikovanem iz dobička, in njihovega prevrednotenega popravka (Ošljaj Omahen 2005, 10).

Kot možne stroške, povezane s pridobitvijo kapitala, zakon navaja:

- znesek investicij in vzdrževanj na nepremičnini, ki povečuje njeno uporabno vrednost, ki jo je plačal zavezanec,

- znesek davka na dediščine in darila, ki ga je plačal zavezanec ob pridobitvi kapitala,
- provizija v velikosti dejanskih stroškov do višine 1 % nabavne vrednosti pridobljenega kapitala, ki jo je zavezanec plačal borzoposredniški ali nepremičninski hiši za posredovanje pri pridobitvi kapitala oz. jo je plačal priznani borzi⁸ vrednostnih papirjev ali klirinško-depotni družbi zaradi pridobitve kapitala,
- dejanski stroški cenitve nepremičnine do 45.000 SIT, ki jo je opravil pooblaščen cenilec v skladu s predpisano metodologijo, če se vrednost nepremičnine ne da ugotoviti drugače.

Prenos premoženjske pravice (v nadaljevanju odsvojitve) nad kapitalom na drugo osebo, je lahko bilo obdavčljiv ali neobdavčljiv.

Kot obdavčljive odsvojitve kapitala in s tem predmeta obdavčitve z davkom od dobičkov iz kapitala je zakon navajal prodajo kapitala, podaritev kapitala, zamenjavo kapitala, izplačilo lastniškega deleža (prenehanje gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja), zmanjšanje deleža (v okviru zmanjšanja gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja), druga izplačila lastniškega deleža v denarju ali naravi.

Za obdavčljivo odsvojitve kapitala pa niso štela:

- prenos kapitala preminule osebe na dediča, volilnojemnika ali osebo (ki ju nadomesti po predpisih o dedovanju) na drugo osebo, ki uveljavlja kako pravico iz zapuščine, zaradi smrti fizične osebe;
- odsvojitve nepremičnine po pogodbi o dosmrtnem preživljanju;
- prenos nepremičnin zaradi razlastitev (po predpisih, ki urejajo to področje);
- prenos kapitala v primeru ustanovitve in prenehanja zastavne pravice na kapitalu;
- zamenjava vrednostnih papirjev z istovrstnimi papirji istega izdajatelja (ne spremenijo se razmerja med družbeniki in kapital izdajatelja in ni denarnega toka);
- zamenjava prednostnih delnic z navadnimi istega izdajatelja (če ni denarnega doplačila);
- zamenjava obveznic z delnicami istega izdajatelja (če ni denarnega doplačila),
- unovčitev dolžniških vrednostnih papirjev (razen, če so diskontirani in diskont ne presega 2 % njihove nominalne vrednosti);
- zmanjšanje deleža v okviru: a) zmanjšanja osnovnega kapitala, ki je namenjeno kritju prenesene izgube oz. čiste izgube poslovnega leta ali prenosu zneskov v

---

⁸ Organizator borze je polnopravni član svetovnega združenja borz (WFE oz. FIBV).

- kapitalske rezerve, b) zmanjšanja kapitalskega deleža v osebni družbi zaradi izračunanega deleža družbenika pri izgubi osebne družbe, ki se odpiše od njegovega kapitalskega deleža in c) zmanjšanje vrednosti deleža, ki ga je vpisal član zadruga, namenjenega kritju neporavnane izgube zadruga;
- izplačilo deleža v dobičku družbeniku osebne družbe, ki se je odštela od njegovega kapitalskega vložka;
  - zamenjava delnic investicijske družbe, ki je nastala iz pooblaščne investicijske družbe, z investicijskimi kuponi vzajemnega sklada v postopku preoblikovanja investicijske družbe, nastale iz pooblaščne investicijske družbe, v vzajemni sklad po predpisih, ki urejajo to področje;
  - prenos kapitala v postopkih prisilne izterjave obveznih dajatev v skladu z zakoni.

Kot oproščena odsvojitvev kapitala je bila v zakonu navedena prva odsvojitvev delnic ali deleža v kapitalu, pridobljenega v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij v skladu s predpisi, ki urejajo lastninsko preoblikovanje podjetij, ter odsvojitvev stanovanja ali stanovanjske hiše z največ dvema stanovanjema in pripadajočim zemljiščem, kjer je imel zavezanec prijavljeno stalno prebivališče in je tam dejansko bival vsaj zadnja 3 leta pred odsvojitvijo.

Za del stanovanja ali stanovanjske hiše, ki ga je zavezanec uporabljal za opravljanje dejavnosti ali ga je dajal v najem, ni mogel uveljavljati oprostitev. Z izgubo, doseženo pri oproščeni odsvojitvi kapitala pa ni mogel zmanjšati davčne osnove od dobička iz kapitala.

Kot čas odsvojitve kapitala se je štel datum sklenitve pogodbe, če je šlo za pogodbeno odsvojitvev, datum pravnomočnosti sodne odločbe ali dokončnost odločbe upravnega organa, če je bila odsvojitvev po sodni ali odločbi upravnega organa.

Za vrednost kapitala ob odsvojitvi štela v prodajni ali drugi pogodbi navedena vrednost kapitala, primerljiva tržna cena kapitala ob odsvojitvi, če odsvojitvev ni bila pogodbeno urejena ali iz pogodbe ni bila razvidna ali v njej ni bila navedena vrednost.

Vrednost ob odsvojitvi se je lahko zmanjšala za znesek davka na promet nepremičnin, ki ga je plačal davčni zavezanec, za provizijo v velikosti dejanskih stroškov v višini 1 % od vrednosti odsvojenega kapitala, ki jo je zavezanec plačal borzoposredniški ali nepremičninski hiši za posredovanje pri odsvojitvi kapitala oz. jo je plačal priznani borzi⁹ vrednostnih papirjev ali klirinško-depotni družbi zaradi odsvojitve kapitala, za dejanske stroške cenitve nepremičnine do 45.000 SIT, ki jo je opravil pooblaščen cenilec v skladu s predpisano metodologijo, če se vrednost nepremičnine ne da ugotoviti drugače.

---

⁹ Borza, katere organizator je polnopravni član svetovnega združenja borz (WFE oz. FIBV).

Ugotavljanje davčne obveznosti se je lahko odložila pred potekom roka, po katerem je obdavčitev tovrstnega kapitala izvzeta iz obdavčenja ob podaritvi kapitala zavezančevemu zakoncu ali otroku¹⁰ ter ob zamenjavi deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev, združitve ali delitev, ki so bile opredeljene v zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb (Ošljaj Omahen, 2005,10).

Zavezanec je moral odsvojitvev prav tako prijaviti pri pristojnem davčnem organu, ki je z odločbo odločil ali so bili izpolnjeni pogoji za priznanje odloga. Davčna obveznost se je v primeru odloga ugotavljala ob naslednji obdavčljivi odsvojitvi podarjenega kapitala, ki jo je opravil zakonec ali zavezančev zakonec ali otrok oz. ob naslednji obdavčljivi odsvojitvi kapitala, ki je bil pridobljen z zamenjavo. Kot nabavna vrednost je štela pri podaritvi nabavna vrednost kapitala v času, ko je kapital pridobil darovalec, pri zamenjavi deleža v okviru zamenjave kapitalskih deležev pa nabavna vrednost zamenjanih deležev v času njihove pridobitve, zmanjšana za denarno doplačilo.

Pri uveljavitvi odloga novemu lastniku kapitala so začeli ponovno od začetka teči roki za obdavčitev kapitala.

Dobiček iz kapitala je bil obdavčen po stopnji 25 % od davčne osnove, napoved za odmero akontacije dohodnine pa je moral zavezanec vložiti pri pristojnem davčnem uradu:

- za dobiček od kapitala, doseženega pri odsvojitvi deležev gospodarskih družb do 28. februarja tekočega leta, pri čemer je moral pristojni davčni urad izdati odločbo o velikosti akontacije dohodnine do 31. maja tekočega leta za preteklo leto;
- za dobiček, dosežen pri odsvojitvi nepremični v 15 dneh od osvojitve, pri čemer je moral pristojni davčni urad (pristojen za območje, kjer je nepremičnina) izdati odločbo o velikosti akontacije dohodnine v 30 dneh od vložitve napovedi (Prusnik 2004, 24-29).

Zdoh-1 je opredeljeval, da ima dobiček iz kapitala, dosežen z odsvojitvijo nepremičnine, vir v Sloveniji, če je nepremičnina v Sloveniji. Kot odsvojitvev nepremičnine z davčnim virom v Sloveniji je obdavčil tudi dobiček iz kapitala od odsvojitve lastniških deležev v gospodarski družbi ali drugi obliki organiziranja, katere več kot 50 % vrednosti bi izhajalo posredno ali neposredno iz nepremičnin in pravic na njih, ki so v Sloveniji.

Zakon je kot druge dohodke navajal nekatere primere teh dohodkov, hkrati pa določal, da se med druge dohodke všttevajo tudi vsi drugi dohodki, ki niso iz zaposlitve, dejavnosti, premoženja oz. kapitala. V posebnih določbah je našteval dohodki, ki se niso

---

¹⁰ Kot otrok se šteje lasten otrok, posvojenec ali pastorek.

vštevali v davčno osnovo (štipendije, posamična darila do višine 5.000 oz. 10.000 SIT, dobitki v nagradnih igrah, kjer je potrebno znanje, spretnost ali naključje do 5.000 SIT) in dohodki, ki so bili plačila dohodnine oproščeni (nagrade in priznanja za izjemne dosežke, povračila stroškov za prevoz, nočitve in dnevnice, izplačane v skladu s predpisi vlade, prenos sredstev na izplačevalca pokojnine v primeru rednega prenehanja prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja zaradi pridobitve pravice do pokojnine in za prenos sredstev iz enega pokojninskega načrta v drugega, prejemki oseb, ki so sodelovali v raznih nepridobitnih dejavnostih in so prejeli poleg povračil stroškov tudi plačilo za opravljeno delo oz. nagrado) (Hieng 2004, 20).

3 SEDANJI ZAKON O DOHODNINI (ZDOH-2)

Spremenjene gospodarske razmere, globalizacija, mobilnost kapitala, pomanjkljivosti v izvajanju starih zakonov in zaveza Slovenije ob vstopu v EU, da bo svojo davčno zakonodajo uskladila s pravnim redom EU, so bili temeljni razlogi za sprejetje novih davčnih zakonov. Reforma je bila potrebna na področju obdavčitve fizičnih in pravnih oseb in na področju sistemskih predpisov (Zakon o davčnem postopku). Nov Zakon o davčnem postopku je tako na novo uredil nekatere dele postopka odmere davka in naložil davčnim oblastem nove obveze v okviru davčne reforme. Na področju obdavčitve pravnih oseb je reforma obsegala razširitev in zaščito davčne osnove, enakopravnost obravnavanja subjektov na trgu, postavitev sistema za odpravo mednarodnega dvojnega obdavčenja dohodkov in premoženja ter spremembo ureditve obdavčevanja z davkom na dodano vrednost. Na področju obdavčitve fizičnih oseb je bila reforma usmerjena k splošni razbremenitvi zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih, k preglednejši davčni obravnavi dohodkov, enakomernejši razporeditvi davčnih bremen in k širitvi davčne osnove. Dohodki fizičnih oseb se obravnavajo različno, glede na njihovo naravo. Aktivni dohodki se načeloma obdavčujejo skupinsko v okviru letne davčne osnove, po progresivnih davčnih stopnjah in ob upoštevanju olajšav. Pasivni dohodki pa se načeloma obdavčujejo z dohodnino po proporcionalnih stopnjah brez upoštevanja davčnih olajšav. Po proporcionalni davčni stopnji se tako obdavčujejo obresti, dividende in dobiček od kapitala. Za dohodek iz vzajemnih skladov velja, da se obdavčujejo kot dobiček iz kapitala, če gre za prodajo oz. unovčitev investicijskega kupona vzajemnega sklada, drugi dohodki iz tega naslova pa so obdavčeni bodisi kot obresti, bodisi kot dividende, glede na njihovo naravo. Pri dohodkih iz kmetijske in dopolnilne dejavnosti, pri katerih je mogoče ugotavljati davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, se je povečal delež priznanih normiranih odhodkov s 25 % na 70 %, na novo so določene nekatere oprostitve in prehodna oprostitve za plačila v zvezi z dolgoročnimi vlaganji v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost (Kovač 2006, 38).

Za dohodnino še vedno velja t. i. negativno načelo obdavčitve dohodka, kar pomeni, da so obdavčeni vsi dohodki, razen tisti, ki niso posebej navedeni kot neobdavčeni. Ko se ugotovi, ali je dohodek obdavčen ali ne, je potrebno preveriti še številne posebnosti:

- za kakšne vrste dohodke gre (ali aktiven ali pasiven);
- kdaj je dohodek obdavčen (ali velja generalno pravilo, da je obdavčen v letu, v katerem je dejansko izplačan, ali velja zanj izjema);
- kdo je prejemnik dohodka (rezident ali nerezident);
- kako se določi davčna osnova in kako jo je mogoče znižati;
- kakšna je stopnja dohodnine.

Za pravilen obračun dohodnine pa je potrebno:

- opredeliti prejemnika in ugotoviti, ali je davčni rezident ali nerezident;
- opredeliti vrsto dohodka;
- ugotoviti davčno osnovo in katere postavke jo lahko znižajo;
- ugotoviti davčno stopnjo;
- preveriti, ali se prejemnik lahko izogne obdavčitvi z dohodnino oz. ali lahko na podlagi mednarodnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja zahteva znižanje davčne stopnje (Jeraj in drugi 2007, 631-632).

3.1 Zavezanci za dohodnino in obseg davčne obveznosti

Zavezanec za plačilo dohodnine je fizična oseba. In sicer rezidenti za vse dohodke, ki imajo vir v RS in od vseh dohodkov, ki imajo vir izven Slovenije ter nerezidenti za vse dohodke, ki imajo vir v Sloveniji. Pogoji, po katerih je zavezanec rezident oz. nerezident ostajajo enaki kot v predhodnem zakonu o dohodnini (v nadaljevanju Zdoh-1). O izpolnjevanju teh pogojev člena odloči pristojni davčni organ in o tem osebi izda pisno potrdilo. Tudi glede virov dohodka ostajajo določbe enake kot v Zdoh-1 (DURS 2007).

3.2 Predmet obdavčitve

3.2.1 Splošna pravila

V zvezi z obdavčitvijo štipendij in drugih prejemkov v zvezi z izobraževanjem je v Zdoh-1 bilo kar nekaj nejasnosti. V izogib le-tem sedanja zakonodaja opredeljuje pojem učenca, dijaka ali študenta. Zdoh-2 v 16. členu navaja, da je

Učenec, dijak ali študent za polni učni ali študijski čas po tem zakonu oseba, katere primarna dejavnost je osnovnošolsko ali srednješolsko izobraževanje ali študij po študijskem programu za pridobitev izobrazbe, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno, srednje in visoko šolstvo. (Zdoh-2, 2006).

Nova zakonodaja tudi ne pozna razmejitev dohodkov glede na odvisnost/neodvisnost razmerja pri doseganju priložnostnih dohodkov, po novi zakonodaji je dohodek iz posameznega neodvisnega posla dohodek iz drugega pogodbenega razmerja. Po Zdoh-2 se za dohodke ne štejejo ugodnosti, ki jih fizična oseba prejme pri nakupu blaga ali storitev, če je takšna ugodnost pod enakimi pogoji dostopna vsem strankam (DURS 2007).

3.2.2 Oprostitve plačila dohodnine

Zdoh-2 določa oprostitve po posameznih sklopih. Poleg oprostitve, ki jih je določal že prehodni zakon, so plačila dohodnine oproščeni še dohodki iz naslova:

- subvencij mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega problema,
- pogodbe o službi v civilni zaščiti, razen nadomestil plače oz. izgubljenega zaslužka in dejanskega opravljanja službe v civilni zaščiti,
- zavarovanje v skladu s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami za pripadnike reševalnih služb in prostovoljcev v nevladnih organizacijah oz. v civilni zaščiti,
- zakona, ki ureja zaščito prič,
- opravljanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (okoljska plačila, plačila za Naturo 2000, plačila za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, plačila za dobro počutje živali in podpore neproizvodne naložbe, subvencije za dolgoročna vlaganja kmetom, katerim se davčna osnova ugotavlja na podlagi katastrskega dohodka ali z upoštevanjem normiranih odhodkov, zavarovanja škode na premoženju, denarne pomoči zaradi naravne in druge nesreče, dohodke, če ni po Zdoh-2 dohodek iz dejavnosti),
- denarnih odškodnin za nepremoženjsko škodo (po zakonu, ki ureja pravico do sojenja brez nepotrebnega odlašanja),
- zamudnih obresti, izplačanih na podlagi upravne odločbe ali izvensodne poravnave ali poravnave v upravnem postopku (če ne presegajo zneska, ki bi jih v podobnem primeru določilo sodišče ali upravni organ),
- povračil stroškov za pravne storitve (pod določenimi pogoji),
- občasnega dela invalidov, če niso zaposleni in so vključeni v programe po predpisih,
- posmrtnine iz Sklada vzajemne samopomoči (DURS 2007).

3.2.3 Dohodek iz zaposlitve

Dohodek iz zaposlitve je opredeljen kot dohodek, dosežen z opravljanjem storitev – fizičnega ali intelektualnega dela, ustvarjanja ali izvajanja avtorskega dela, ne glede na trajanje zaposlitve, ki ga fizična oseba opravi v odvisnem razmerju, se pravi, da se med dohodke iz zaposlitve štejejo dohodki iz delovnega razmerja in dohodki iz drugega pogodbenega razmerja. Za slednje velja, da so to dohodki, doseženi s posameznim poslom iz neodvisnega razmerja. Zanje se pri akontaciji dohodnine upoštevajo 10 % normirani stroški, na letni ravni pa lahko zavezanec na podlagi dokazil uveljavlja še dejanske stroške prevoza in nočitve. Zakon tudi izrecno navaja, da spada med dohodke iz zaposlitve tudi dohodek, dosežen z opravljanjem malega dela, to je dela, ki ga lahko opravlja oseba, ki ni zaposlena s polnim delovnim časom ali ne opravlja samostojen dejavnosti in ne prejema pokojnine. Plačilo za tako delo je navzgor omejeno, prav tako velja omejitev glede ur, ki jih lahko oseba opravi na teden oz. mesec.

Zakon razširja posebno davčno obravnavo dohodkov iz zaposlitve pomorščakov. V davčno osnovo se všteva le 50 % teh dohodkov, če je po pogodbi o zaposlitvi pomorščaka določeno, da je na ladjo vkrcan najmanj za šest mesecev.

V zvezi z bonitetami zakon razširja neobdavčene bonitete. Med neobdavčene bonitete štejejo tudi plačila delodajalca za cepljenje delojemalcev.

Med obdavčene dohodke zakon prišteva tudi rento iz ukrepa zgodnjega upokojevanja kmetov po predpisih o kmetijstvu. Tovrstni dohodek se obdavčuje kot pokojnina.

Zavezanci, zaposleni v tujini pa lahko pod določenimi pogoji in do določene višine uveljavljajo zmanjšanje davčne osnove za stroške prehrane med delom in za stroške prevoza na delo in iz dela (DURS 2007).

3.2.4 Dohodek iz dejavnosti

Po sedanjem zakonu se za dohodek iz dejavnosti šteje dohodek, dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanjem dejavnosti, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti je opredeljeno kot opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, poklicne dejavnosti ali druge neodvisne samostojne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic. Kot dohodek iz dejavnosti se ne šteje več dohodek, dosežen s posameznim poslom (ta je obdavčen kot dohodek iz zaposlitve), dohodek iz oddajanja premoženja v najem in dohodek iz prenosa premoženjskih pravic sta obdavčena kot dohodka iz dejavnosti samo, če ju dosega fizična oseba v okviru organizirane dejavnosti, ki je registrirana v skladu z veljavnimi predpisi, dohodki iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti pa samo, kadar se davčna osnova ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.

Davčna osnova od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti se še naprej določa na podlagi dejanskih prihodkov ali na podlagi normiranih odhodkov, pri čemer velja:

- zgornja meja letnih prihodkov za ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih stroškov je 42.000 EUR na nosilca (ali drugega člana) kmečkega gospodinjstva, ki je kot kmet (ali član kmečkega gospodarstva) vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- za potrebe ugotavljanja davčne osnove se sredstva, pravice in obveznosti članov kmečkega gospodinjstva štejejo kot da so v lasti oz. jih je pridobil ali prevzel nosilec dejavnosti;
- dohodek se obdavči po povprečni stopnji glede na število pokojninsko in invalidsko zavarovanih članov kmečkega gospodarstva.

Ob prenehanju opravljanja dejavnosti pri ugotavljanju davčne osnove za odtujitev ne velja prenos nepremičnin iz podjetja zavezanca v gospodinjstvo, če so bile nepremičnine pridobljene pred 1. 1. 2005. Če je hkrati dejavnost prenesena na drugo osebo velja, da se ta na fizično osebo lahko nevtravno prenese celotno ali del podjetja, na pravno osebo pa le, če je prenehanje opravljanja dejavnosti izvedeno v skladu z določili zakona o gospodarskih družbah o statusnem preoblikovanju podjetnika (Kobal, Jerman in Škof 2005, 20-21).

Morebitno davčno izgubo (tudi tisto, ki se nanaša na davčna obdobja od leta 2000 do leta 2005) lahko zavezanec pokriva zmanjšanjem davčne osnove v naslednjih letih. Zakon ukinja olajšavo za investiranje, uvaja pa olajšavo za raziskave in razvoj, ki se zavezancem prizna v višini 20 % zneska vlaganj v raziskave in razvoj. Ukinjeni sta olajšava za novo zaposlene delavce oz. delavce, ki so bili pred tem 12 mesecev prijavljeni za Zavodu RS za zaposlovanje in olajšava za zaposlitev doktorjev znanosti. Olajšavo lahko uveljavlja le zavezanec, ki zaposluje invalida in zavezanec, ki zaposluje invalide nad predpisano kvoto, če je invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Kot olajšava se priznajo donacije v invalidske, socialnovarstvene in zdravstvene namene in 0,2 % obdavčenega prihodka, ki ga nameni v denarju ali naravi za kulturne namene, za izplačila prostovoljnemu društvu in organizacijam za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delajo v skladu z javnim interesom.

Pri izračunu akontacije dohodnine v davčnem obračunu lahko zavezanci upoštevajo splošno in posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane pod pogojem, da se jim olajšave niso upoštevale ali so se upoštevale manj kakor 5/12 že pri izračunu akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve (DURS 2007).

3.2.5 Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti

Po Zdoh-2 je kmečko gospodinjstvo skupnost fizičnih oseb, ki prebivajo na istem naslovu in niso najeta delovna sila in tudi kot vsako gospodinjstvo, ki prejema plačila na podlagi ukrepov kmetijske politike ali opravlja drugo kmetijsko ali dopolnilno dejavnost (Kovač 2006, 40).

Med te dohodke po zakonu štejejo vsi dohodki v zvezi z osnovno kmetijsko (za osnovno kmetijsko dejavnost veljajo tudi pridelava vina in oljčnega olja, čebelarstvo in pridelava vrtnin na kmetijskih zemljiščih) in osnovno gozdarsko dejavnostjo na kmečkem gospodinjstvu, ki v okviru gospodinjstva presegajo 200 EUR katastrskega dohodka (ta vključuje tudi subvencije) oz. imajo manj kot 40 čebeljih panjev.

Kmečka gospodinjstva, ki v posameznem letu z dohodkom presežejo predpisan prag, morajo preiti na ugotavljanje dohodka na način, določen za obdavčitev dohodka iz dejavnosti (Kovač 2006, 40).

V davčno osnovo tako štejejo:

- katastrski dohodek od kmetijskih in gozdnih zemljišč, povečan za povprečne subvencije,
- pavšalna davčna osnova za čebelji panj,
- 2-kratnik katastrskega dohodka vinograda pri pridelavi vina,
- 1,5-kratnik katastrskega dohodka plantažnega sadovnjaka pri pridelavi oljčnega olja.

Zdoh-2 odpravlja možnost znižanja katastrskega dohodka zaradi naravnih in drugih nesreč in olajšavo za vlaganja v osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost (DURS 2007).

3.2.6 Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženske pravice

Za potrebe lažjega razmejevanja med dohodki iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženske pravice od dohodkov iz dejavnosti iz tega naslova po Zdoh-2 velja kriterij, po katerem se le doseganje teh dohodkov v okviru organiziranega podjetja oz. organizirane dejavnosti šteje kot dohodek, dosežen iz naslova opravljanja dejavnosti.

Pri oddajanju premoženja v najem Zdoh-2 uvaja pravilo po katerem lahko zavezanec kot dejanske stroške vzdrževanja uveljavlja tudi dejansko porabljena sredstva rezervnega sklada za vzdrževanje večstanovanjske stavbe. Zavezancu se prizna znesek njemu pripisanih porabljenih sredstev rezervnega sklada, ki so bila vplačana v zvezi z nepremičnino, oddano v najem v višini njemu pripisanih porabljenih sredstev rezervnega sklada.

Zdoh-2 ohranja določbe glede opredelitve dohodka in davčne osnove prejšnjega zakona. Za dohodek, prejet v obliki nadomestila za služnost ali nadomestila zaradi nemožnosti uporabe premoženja, izplačan za več let, velja po Zdoh-2 pravilo povprečenja (DURS 2007).

3.2.7 Dohodek iz kapitala

Obresti

Zdoh-2 kot obresti obravnava tudi dohodek, dosežen na podlagi zamenljivih dolžniških vrednostnih papirjev. Davčno osnovo širi tudi pri obrestih iz varčevalne pogodbe po NVSV na pogodbe, sklenjene za najmanj pet let.

Znesek neobdavčenih bančnih obresti pa znižuje na 1.000 EUR (DURS 2007).

Dividende

Sedanji zakon bistveno spreminja opredelitev dohodka, ki se obdavčuje kot dividenda. Tako ne obdavčuje več dohodkov iz naslovov:

- nominalnega povečanja osnovnega kapitala družbe in
- dividendam podobnih dohodkov, razen dobička, ki se razdeli v zvezi z dolžniškimi vrednostnimi papirji, ki zagotavljajo udeležbo v dobičku plačnika (Kovač 2006, 41).

S tem se tovrstni dohodki obdavčujejo posredno v času, ko in če lastnik odsvoji lastninski delež in torej kot dobiček iz kapitala, druga nadomestila (zajeta z opredelitvijo prikritega izplačila dobička), pa se obdavčujejo kot drugi dohodki (DURS 2007).

Dobiček iz kapitala

Opredelitev dobička iz kapitala je enaka kot v predhodni zakonodaji, opredeljen je kot dobiček, dosežen z odsvojitvijo kapitala. Za kapital se štejejo a) nepremičnina, ne glede na to, ali je bila odsvojena v spremenjenem ali nespremenjenem stanju; b) vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja in c) investicijski kuponi.

Spremembe se nanašajo na določbe o neobdavčljivi odsvojitvi kapitala. Kot neobdavčljiva se štejeta razdelitev delnic istega izdajatelja na delnice ali združitev delnic istega izdajatelja v delnice, ki se opravi ob nespremenjenem osnovnem kapitalu in zamenjava prednostnih delnic z navadnimi delnicami istega izdajatelja. Denarna izplačila veljajo za delno odsvojitvev.

Pri določanju davčne osnove zakon omogoča zavezancem prenos izgube, v naslednja davčna obdobja, če je ta dosežena pri odsvojitvi delnic (deležev) oz. osnovnih vložkov, pridobljenih pred odsvojitvijo novih delnic (deležev) oz. osnovnih vložkov pri povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe. Zakon podrobneje opredeljuje način zmanjšanja pozitivne davčne osnove z izgubami, glede na različna obdobja imetništva kapitala, pri čemer se upošteva načelo sorazmernosti.

Glede določanja vrednosti kapitala veljajo naslednje dopolnitve:

- pri kapitalu, pridobljenemu na podlagi dedovanja ali na podlagi darilne pogodbe, kot nabavna vrednost velja vrednost, od katere je bil odmerjen davek na dediščine in darila oz. če zaradi oprostitev ni bil odmerjen, primerljiva tržna cena kapitala ob pridobitvi;
- pri povečanju osnovnega kapitala družbe iz sredstev družbe je nabavna vrednost tako pridobljene delnice ali povečanega deleža oz. osnovnega vložka enaka nič.

Zakon tudi ponovno odpravlja možnost valorizacije nabavne vrednosti kapitala. Pri priznavanju stroškov ob odsvojitvi pa uvaja poleg stroškov provizije še normirane stroške v višini 1 % nabavne oz. vrednosti kapitala ob odsvojitvi. Podrobneje tudi opredeljuje čas odsvojitve kapitala pri prenehanju in pri zmanjšanju osnovnega kapitala gospodarske družbe, zadruga ali druge oblike organiziranja.

V izogib dvojnemu obdavčevanju uvaja prehodno določbo, ki ureja nabavno vrednost delnice oz. deleža, ki jo zavezanec pridobil ob povečanju osnovnega kapitala iz sredstev družbe v letih 2005 ali 2006, ko je bilo takšno povečanje še obdavčeno kot dividenda. Kot nabavno vrednost v takih primerih velja nominalna vrednost ob preoblikovanju (DURS 2007).

3.2.8 Drugi dohodki

Zdoh-2 med druge dohodke uvršča tudi aro, ki jo je zavezanec prejel sklenitvi pogodbe in je stranki zaradi neizpolnitve pogodbe ne vrne ter nadomestila imetnikom deleža, ki niso zajeta v okviru opredelitve prikritega izplačila dobička. Ukinja oprostitev za posamične prejemke oseb, sodelujočih v določenih dejavnostih in uvaja oprostitev na povračila v zvezi z delom, izplačana v skladu z veljavno uredbo, izplačana fizičnim osebam, ki delujejo v društvih in njihovih zvezah in na dnevna povračila stroškov po pravilih EU v projektih tesnega medinstitucionalnega sodelovanja (DURS 2007).

3.3 Letna davčna osnova in olajšave

3.3.1 Letna davčna osnova

Zdoh-2 ohranja določbe predhodnega zakona glede letne davčne osnove in izrecno navaja, da lahko prispevki za socialno varnost kmetov poleg katastrskega dohodka znižujejo tudi davčno osnovo od dohodkov zavezanca iz kmetijske in dopolnilne dejavnosti (DURS 2007).

3.3.2 Olajšave

Zdoh-2 navaja olajšave po sklopih (splošna, osebna, posebna osebna, posebna, vzdrževani družinski člani, olajšave za rezidente držav članic EU, olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje). V nadaljevanju navajam samo spremembe:

- Splošna olajšav znaša 2.800 EUR.
- Olajšava za invalide znaša 14.071 EUR.
- Seniorska olajšava znaša 1.205 EUR.
- Prejemnikom pokojnine iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, prejemnikom nadomestil iz invalidskega zavarovanja in

prejemnikom priznavalnine se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % (prej 14,5 %).

- Zmanjšanje davčne osnove od dohodka dejavnosti se prizna v višini 15 % oz. največ 25.000 EUR prihodkov.
- Zmanjšanje davčne osnove od dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije ali Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom za študentsko delo se študentu rezidentu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta do dopolnjenega 26. leta starosti prizna v višini 2.800 EUR. Navedena olajšava se prizna tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega stavka in je starejša od 26 let, če se vpiše na študij do 26. leta starosti, in sicer za dodiplomski študij za dobo največ šest let od dneva vpisa in za podiplomski študij za največ štiri leta od dneva vpisa.
- Olajšave za vzdrževane družinske člane znašajo za prvega vzdrževanega otroka 2.066 EUR letno, ali za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo 7.486 EUR letno; za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana 2.066 EUR letno; za vsakega nadaljnjega vzdrževanega otroka se olajšava glede na predhodno poveča in sicer za drugega vzdrževanega otroka za 180 EUR, za tretjega vzdrževanega otroka za 1.680 EUR, za četrtega vzdrževanega otroka za 3.180 EUR, za petega vzdrževanega otroka za 4.680 EUR, za šestega in vse nadaljnje vzdrževane otroke za 1.500 EUR glede na višino olajšave za predhodnega vzdrževanega otroka. Glede vzdrževanega družinskega člana, ki potrebuje posebno nego in varstvo velja nekaj novosti pri priznavanju te pravice.
- Tako splošno kot posebne olajšave za vzdrževane družinske člane lahko uveljavljajo tudi rezidenti držav članic EU.
- Na področju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja ni več posebne ureditve za poklicne športnike.
- Ukinjeni sta 2 % olajšava za različne namene in 4 % olajšava za plačane zneske za rešitev prvega stanovanjskega problema.

Dohodnina se odmeri od neto letne davčne osnove po stopnjah, navedenih v zakonu. Pri določanju dohodnine na letni ravni, ki veljajo za več let (dohodki iz delovnega razmerja, prejeti na podlagi sodnih odločb, drugi dohodki, pridobljeni v zvezi z dolgoročnimi vlaganji v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost, določeni dohodki iz oddajanja premoženja v najem), se uporablja nova, poenostavljena metoda povprečenja. Po povprečno stopnji glede na število oseb v kmečkem gospodinjstvu, je določena tudi obdavčitev dohodka zavezanca-nosilca, ki davčno osnovo od dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi dejanskih

prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov (DURS 2007).

3.4 Stopnje dohodnine

Davčna lestvica ima 3 davčne razrede s stopnjami od 16 % do 41 %.

Tabela 3.1 Stopnje dohodnine za davčno leto 2007

Če znaša neto letna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
nad	do		
	6.800		16 %
6.800	13.600	1.088	+ 27 % nad 6.800
13.600		2.924	+ 41 % nad 13.600

Vir: Uradni list RS 2006, 12297

Lestvica in standardne olajšave se vsako leto revalorizira s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin, določenih na podlagi gibanja cen (Uradni list RS 2006, 12297).

3.5 Obveznost plačevanje in akontacije dohodnine od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo

Zdoh-2 ohranja določbe predhodnega zakona glede odmere in poročuna dohodnine na letni ravni, plačevanje, izračuna in plačila akontacije dohodnine.

Za polovico pokojnine, ki jo prejema upravičenec v skladu z ZPIZ-1 zakon določa znižano stopnjo dohodnine. Za dohodke študentov, ki izpolnjujejo pogoje za študentsko olajšavo, se akontacije dohodnine ne izračuna in plača za posamezno dohodek do višine 400 EUR. Za druge dohodke, ki jih zavezanci prejemajo za redno mesečno obdobje, se akontacija dohodnine izračuna z uporabo stopenj iz lestvice in z upoštevanjem mesečnih olajšav. Za dohodke iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se odpravlja akontacija dohodnine, ker se vključijo v katastrski dohodek (DURS 2007).

3.6 Stopnja in obveznost plačevanja dohodnine od dohodkov iz kapitala

Stopnja dohodnine za dohodke iz kapitala ostaja enaka, 20 % (za obresti je v letu 2007 znašala 15 %). Za vsakih 5 let imetništva se zniža za 5 %, po 20 letih imetništva kapitala pa naša 0 % (Ošljaj Omahen 2005, 10).

3.7 Odprava dvojnega obdavčevanja

K določbam predhodnega zakona je dodana novost, da je tuji dohodek tudi dohodek, dosežen iz virov v Sloveniji, ki je obdavčen tudi v tujini, v primeru, da Slovenija z državo, v kateri je obdavčen nima sklenjene pogodbe o izogibanju dvojnemu obdavčevanju (DURS 2007).

3.8 Namenitev dela dohodnine

Zavezanci po novem lahko del svoje dohodnine (do 0,5 %) namenijo za financiranje splošno koristnih namenov (humanitarni nameni, nameni za varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, invalidski, dobrodelni, ekološki, kulturni, športni, religiozni in drugi nameni, ki se opravljajo v okviru dejavnosti rezidentov Slovenije in jim je ta status priznan) in za financiranje političnih strank in reprezentativnih sindikatov (DURS 2007).

4 PRIMERJAVA (ZDOH, ZDOH-1 IN ZDOH-2)

4.1 Primerjava zavezancev in obsega davčne obveznosti

Po Zdoh je temeljila dohodnina na rezidentstvu. Za opredelite rezidenta je veljal 1 kriterij, stalno prebivališče v Sloveniji. Dohodnina se je plačevala od dohodkov, ki so bili doseženi na ozemlju Slovenije in za dohodke iz tujine.

Zdoh-1 je razširil opredelitev rezidenta in nerezidenta. Zavezanci za dohodnino so postali tako rezidenti kot nerezidenti. Po tem zakonu se je dohodnina plačevala od dohodkov z virom v Sloveniji in dohodkov z virom zunaj Slovenije (od tujih dohodkov).

Sedanji zakon (Zdoh-2) ohranja določbe predhodnega glede zavezancev za dohodnino, rezidentskega statusa in obsega davčne obveznosti.

4.2 Primerjava predmetov obdavčitve

Po Zdoh se je plačevala dohodnina od:

- osebnih prejemkov,
- dohodkov iz dejavnosti,
- dohodkov iz kapitala,
- dohodkov iz premoženja in
- dohodkov iz premoženjskih pravic.

Z uvedbo Zdoh-1 se davčna osnova razširi in obsega naslednje dohodke:

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz premoženja,
- dobiček iz kapitala in
- drugi dohodki.

Po tem zakonu so bili obdavčljivi vsi dohodki, razen dohodkov, za katere je zakon predvideval oprostitve oz. je določal, da so neobdavčljivi (dediščine, dobitki od iger na srečo po zakonu o igrah na srečo, denarne pomoči za naravne nesreče, otroški dodatek po predpisih o socialnem varstvu, dohodki od posebnih upravičenj za vojne invalide, žrtve vojne, denacionalizacijska upravičenja, sodne in zavarovalne odškodnine, solidarne pomoči sindikata in dobrodelnih organizacij).

Sedanja zakonodaja (Zdoh-2) ohranja določbe o obdavčljivih dohodkih predhodne zakonodaje. Spremembe glede predmeta obdavčitve se nanašajo na obdavčitev štipendij in drugih prejemkov v zvezi z izobraževanjem, na obdavčitev dohodkov iz

posameznega neodvisnega posla ter na ugodnosti fizičnih oseb pri nakupu blaga in storitev.

Oprostitve plačila dohodnine obravnava po posameznih sklopih, k tistim iz prejšnje zakonodaja pa dodaja nekaj novih.

4.2.1 Dohodek iz zaposlitve

Po Zdoh (do leta 31.12.2004) so se med osebne prejemke (na podlagi pogodbe o delu, delovršne pogodbe, od prevzema opravljanja storitev in poslov) šteli plače in drugi prejemki iz delovnega razmerja, pokojnine, prejemki po pogodbah o delu in drugi prejemki. Drugi prejemki, vključno z nagradami in podobnimi prejemki niso bili izrecno naštet, iz besedne zveze pa je bilo moč razbrati, da je obdavčeno vse, kar, kar ni že tako obdavčeno ali navedeno kot neobdavčljivo ali oproščeno.

Po zakonodaji od 01.01.2005 (Zdoh-1) se dohodki iz zaposlitve obravnavajo kot aktivni dohodki. V to kategorijo dohodkov so bili zajeti vsi dohodki iz odvisnega razmerja (delovnega ali drugih razmerij), tudi pokojnine in ugodnosti delodajalca delojemalcu.

Tudi sedanja zakonodaja (Zdoh-2) opredeljuje tovrstne dohodke bolj ali manj enako predhodni zakonodaji, dodatno všteta med dohodke iz zaposlitve še dohodek, dosežen z opravljanjem t. i. malega dela, med dohodke iz drugega pogodbenega razmerja tudi dohodek, dosežen s posameznim poslom iz neodvisnega pogodbenega razmerja (ki ga je Zdoh-1 štel med dohodke iz dejavnosti).

4.2.2 Dohodek iz dejavnosti

Po Zdoh je bil kot dohodek iz dejavnosti obdavčen dobiček, ki ga je v davčnem letu dosegla fizična oseba od opravljanja registrirane dejavnosti.

Zdoh-1 je med dohodke iz dejavnosti, razen dohodkov, doseženih s posameznim, neodvisnim poslom, všteval tudi dohodke iz premoženja in prenosa premoženjske pravice.

Po sedanji zakonodaji (Zdoh-2) se med dohodke iz dejavnosti ne všteta več dohodek, dosežen s posameznim poslom (obravnavan je kot dohodek iz zaposlitve), dohodek iz oddajanja premoženja v najem in dohodek iz prenosa premoženjske pravice pa veljata kot dohodek iz dejavnosti le, če ju dosega fizična oseba v organizirane dejavnosti (oz. organiziranega podjetja). Tudi dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se obravnava kot dohodek iz dejavnosti, kadar se davčna osnova ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.

4.2.3 Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti

Davčno osnovo za dohodek iz kmetijstva po Zdoh je predstavljal katastrski dohodek.

Po ZDoh-1 sta bila dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti vezana na razpolaganje s pravico do rabe kmetijskega ali gozdnega zemljišča. Razen katastrskega dohodka pa so bili obdavčeni še drugi dohodki, pridobljeni s to dejavnostjo (dotacije, subvencije, donacije, denarne pomoči, prejete zaradi naravne in druge nesreče).

Sedanja zakonodaja (Zdoh-2) razširja davčno osnovo v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti še na pridelavo vina in oljčnega olja.

4.2.4 Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice

Zdoh je dohodke iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjskih pravic obravnaval ločeno. Tako med prve všteta najemnine, ne glede na njihovo višino. V primeru, da se je zavezanec odločil, da bo opravljal oddajanje v najem kot dejavnost, je bil ta dohodek obravnavan kot dohodek iz dejavnosti, sicer je bil to dodaten dohodek fizičnih oseb. Med dohodke iz prenosa premoženjskih pravic je uvrščal dohodke iz avtorskih pravic, izumov, znakov razlikovanja in tehničnih izboljšav, ne glede na to ali so bili zavarovani po zakonu.

Zdoh-1 obravnava obe vrsti dohodkov v okviru dohodkov od premoženja, kamor uvršča še dohodke iz dividend, obresti in vzajemnih skladov. Dohodek iz oddajanja premoženja v najem po novem zakonu obravnava kot dohodek iz dejavnosti, v pogojih, ko za dajanje v najem ni potrebna registracija in prejemnik najemnin ni zavezanec za DDV in se tudi prostovoljno ne odloči za obračunavanje DDV ter prejemnik najemnin ne opravlja druge dejavnosti, pa kot dohodek iz premoženja.

Sedanja zakonodaja (Zdoh-2) samostojno obravnava dohodke iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice in dohodke iz kapitala (obresti, dividende, dobiček iz kapitala). Za potrebe razmejevanja dohodkov iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice od dohodkov iz dejavnosti uvaja kriterij doseganje navedenih dohodkov v okviru organiziranega podjetja oz. dejavnosti. Na novo tudi določa priznavanje dejanskih stroškov pri stroških vzdrževanja in pravilo povprečenja dohodka iz oddajanja premoženja v najem, prejetega za več let in kot nadomestilo za služnost ali nadomestilo zaradi nemožnosti uporabe premoženja.

4.2.5 Dohodek iz kapitala

Po Zdoh se je za dohodke iz kapitala štel dobiček oz. razlika med prodajno in valorizirano nabavno vrednostjo pri prodaji kapitalskih deležev, vrednostnih papirjev in nepremičnin.

Zdoh-1 razširja davčno obravnavo tovrstnih dohodkov na odsvojitve (torej razširja pojmovanje) kapitalskih deležev, nepremičnin in vrednostnih papirjev.

Zdoh-2 med dohodke iz kapitala uvršča dohodke od obresti, dividend in dobiček iz kapitala. Glede obresti ne spreminja že uveljavljene davčne obravnave, mednje po novem šteje tudi dohodek, dosežen na podlagi zamenljivih dolžniških vrednostnih papirjev. Bistveno pa se je spremenila opredelitev in s tem obdavčenje dividend. Tako niso več obdavčeni dohodki iz naslova nominalnega povečanja osnovnega kapitala družbe in dividendam podobni dohodki, razen dobička, ki se razdeli v zvezi z dolžniškimi vrednostnimi papirji, ki zagotavljajo udeležbo v dobičku plačnika, je pa kot dividenda obdavčeno prikrito izplačilo dobička. Tudi glede opredelitve kapitala se sedanja zakonodaja v primerjavi s prejšnjo ni bistveno spremenila. Spremembe in dopolnitve se nanašajo na določbe o neobdavčljivi odsvojitvi kapitala (razdelitev, združitve ali zamenjava delnic istega izdajatelja ob nespremenjenem osnovnem kapitalu), na določanje davčne osnove ob izgubi (pod določenimi pogoji se lahko prenaša v naslednja davčna obdobja), na določanja vrednosti kapitala, na valorizacijo nabavne vrednosti kapitala (zakon jo odpravlja), na priznavanje stroškov ob odsvojitvi kapitala (poleg stroškov provizije uvaja še normirane stroške) in na podrobnejšo opredelitev časa odsvojitve kapitala.

4.2.6 Drugi dohodki

Zdoh ni poznal kategorije drugih dohodkov.

O drugih dohodkih govori Zdoh-1 in sicer mednje uvršča dohodke, ki ne izvirajo niti iz dela niti iz kapitala (nagrade, priznanja, darila, štipendije, odkupne vrednosti in drugo). Druge dohodke definira dokaj široko z namenom, da se v to kategorijo uvrsti vse, kar ni uvrščeno med prvih pet skupin obdavčljivih dohodkov. Predvideva tudi oprostitve, recimo za posebna priznanja, javne štipendije,...

Sedanja zakonodaja (Zdoh-2) razširja kategorijo drugih dohodkov na are, dodaja nekatere nove oprostitve (povračila stroškov oseb, ki sodelujejo v državnih in drugih organih in v projektih tesnega medinstitucionalnega sodelovanja).

4.3 Primerjavo za davčnih osnov in olajšav

Davčne osnove iz posameznih zakonodaj so zajete v tabeli Primerjava davčnih osnov 4.1.

Zdoh je predvidel štiri skupine olajšav:

1. Splošna olajšava, ki je znašala 11 % povprečne bruto plače v RS;
2. Posebne osebne olajšave, ki so znašale:
  - invalidom za 100 % telesno okvaro in pravico do tuje nege in pomoči 100 % povprečne bruto plače v RS,
  - učencem in študentom za prejemke za občasno delo prek študentskih ali mladinskih organizacij, ki posredujejo delo na podlagi koncesijske pogodbe v skladu s predpisi o zaposlovanju se osnova zniža za 40 % povprečne bruto plače v RS;
  - zavezancem po dopolnjenem 65. letu starosti se osnova zniža za 8 % povprečne bruto plače v RS.
3. Olajšave za vzdrževane družinske člane: za prvega otroka in vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana 10 % povprečne bruto plače v RS, za vsakega nadaljnjega otroka dodatnih 5 %, za otroke z motnjami pa 50 % povprečne bruto plače v RS;
4. Vsi zavezanci so lahko uveljavljali olajšavo, ki lahko znaša največ 3 % osnove za dohodnino. Ta olajšava torej zavisila od doseženih prejemkov in višine sredstev, porabljenih za namene, ki so predpisani za zakonom o dohodnini.

Zdoh-1 je delil davčne olajšave na splošne, osebne in posebne:

1. Splošna olajšava, ki je znašala 564.400 tolarjev letno
2. Osebne olajšave, ki so bile namenjene rezidentom invalidom s 100-odstotno telesno okvaro so je pod določenimi pogoji priznalo zmanjšanje letne davčne osnove v višini 3.441.500 tolarjev oziroma mesečno 286.791 tolarjev; rezidentu po dopolnjenem 65. letu se je priznalo zmanjšanje letne davčne osnove v višini 275.300 tolarjev oziroma mesečno 22.942 tolarjev; rezidentom prejemnikom pokojnin in nadomestil iz obveznega invalidskega zavarovanja in priznavalnin po Zakonu o republiških priznavalninah in Zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture se je priznalo zmanjšanje dohodnine v višini 14,5 odstotka odmerjenega prejemka. Posebne osebne olajšave so bile namenjene rezidentu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, in sicer zmanjšanje davčne osnove v višini 1.200.000 tolarjev; rezidentu, ki je samostojno opravljal specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic, se je pod določenimi pogoji priznalo zmanjšanje davčne osnove v višini 15 % prihodkov letno do zneska 6.000.000 tolarjev.
3. Posebna olajšava, ki je bila namenjena osebam, ki vzdržujejo družinske člane, v absolutnem znesku, in sicer za prvega otroka in za vsakega drugega

vzdrževanega družinskega člana letno 474.900 oziroma mesečno 39.575 tolarjev; za vzdrževanega otroka, ki je potreboval posebno nego in varstvo in je imel pravico do dodatka za nego otroka, letno za 1.720.800 oziroma mesečno za 143.400 tolarjev, za drugega vzdrževanega otroka se je olajšava povečala za 41.300 tolarjev letno oziroma mesečno za 3.442 tolarjev, za tretjega vzdrževanega otroka se je olajšava povečala za 213.400 tolarjev letno oziroma mesečno za 17.783 tolarjev, za četrtega vzdrževanega otroka se je olajšava povečala za 385.500 tolarjev letno oziroma mesečno za 32.125 tolarjev, za petega vzdrževanega otroka se je olajšava povečala za 557.600 tolarjev letno oziroma mesečno za 46.467 tolarjev, za vse nadaljnje vzdrževane otroke za 172.000 tolarjev letno oziroma mesečno za 14.333 tolarjev glede na višino olajšave za predhodnega vzdrževanega otroka.

4. Zmanjšanje letne davčne osnove za različne namene je lahko znašalo največ 2 % letne davčne osnove zavezanca. Letna davčna osnova zavezanca, ki je rezident, se je zmanjšala za plačane zneske obresti od posojil, pridobljenih za rešitev stanovanjskega problema zavezanca, vendar ne več kot za 2 % letne davčne osnove zavezanca
5. Letna davčna osnova zavezanca, ki je bil rezident, se je lahko zmanjšala za znesek premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, vendar največ do zneska, ki je bil enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavarovanca, oziroma 5,844 % pokojnine zavarovanca in ne več kot 549.400 tolarjev letno.

Zneski olajšav so se enkrat letno uskladili s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec november tekočega leta v primerjavi z mesecem novembrom prejšnjega leta, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije. Zneske je z odredbo določil minister, pristojen za finance, najkasneje v decembru tekočega leta za naslednje leto (Prislan 2004, 34-39).

Zdoh-2 vsebinsko ne spreminja splošnih, osebnih in posebnih olajšav. Zneski so seveda višji in usklajeni s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin in zaradi vstopa Slovenije v evro območje, izraženi v EUR. Pomembna sprememba je ukinitvev tako imenovane olajšave za različne namene (DURS 2007).

4.4 Primerjava stopenj dohodnine

Pri primerjavi davčnih razredov in davčnih stopenj v posameznih zakonodajah ugotavljam, da se je število davčnih razredov s prvotnih 6 znižala na sedanje 3 razrede, stopnje davka v posameznih razredih pa so se znižale. Povečale so se splošna olajšava in olajšave za družinske člane, ukinja pa se olajšava za različne namene.

Za potrebe primerjave sem opravila preračun treh različnih letnih plač po Zdoh, po Zdoh-1 in po Zdoh-2. Preračuni so opravljeni na podlagi veljavnih predpisov za leta

2004 (Zdoh), 2005 (Zdoh-1) in 2007 (Zdoh-2). Upoštevane so splošna olajšava in olajšava za različne namene. Zneski so nominalni in zaradi lažje primerjave niso usklajeni z rastjo življenjskih stroškov. Izračuni so prikazani v tabelah 4.1, 4.2 in 4.3.

Tabela 4.1 Izračun dohodnine in neto plače (v SIT) po Zdoh

	Plača 1	Plača 2	Plača 3
1. BRUTO PLAČA	1.629.552	3.259.104	9.777.312
2. Prispevki za socialno varnost (22,10 %)	360.131	720.262	2.160.786
3. Splošna olajšava	353.194	353.194	353.194
4. Olajšava za različne namene (3 %)	38.083	76.165	228.496
5. Osnova za dohodnino (1.-2.-3.-4.)	878.145	2.109.483	7.034.837
6. DOHODNINA	149.285	397.296	2.352.453
7. Skupaj dajatve (2.+6.)	509.416	1.117.558	4.513.239
8. NETO PLAČA	1.120.136	2.141.546	5.264.073
EDS ¹¹	31,26	34,29	46,16

Tabela 4.2 Izračun dohodnine in neto plače (v SIT) po Zdoh-1

	Plača 1	Plača 2	Plača 3
1. BRUTO PLAČA	1.629.552	3.259.104	9.777.312
2. Prispevki za socialno varnost (22,10 %)	360.131	720.262	2.160.786
3. Splošna olajšava	564.400	564.400	564.400
4. Olajšava za različne namene (3 %)	25.388	50.777	152.331
5. Osnova za dohodnino (1.-2.-3.-4.)	679.633	1.923.665	6.899.796
6. DOHODNINA	108.741	413.810	2.344.314
7. Skupaj dajatve (2.+6.)	468.872	1.134.071	4.505.100
8. NETO PLAČA	1.160.680	2.125.033	5.272.212
EDS	28,77	34,80	46,08
INDEKS NETO PLAČE (glede na predhodno zakonodajo)	103,62	99,23	100,15

¹¹Efektivna davčna stopnja (EDS) je izražena v odstotnem razmerju med dokončno davčno obveznostjo posameznika in njegovim celotnim dohodkom (Stanovnik 2004, 42-43).

Tabela 4.3 Izračun dohodnine in neto plače (v EUR) po Zdoh-2

	Plača 1	Plača 2	Plača 3
1. BRUTO PLAČA	6.800	13.600	40.800
2. Prispevki za socialno varnost (22,10 %)	1.503	3.006	9.017
3. Splošna olajšava	2.800	2.800	2.800
4. Olajšava za različne namene (0)	0	0	0
5. Osnova za dohodnino (1.-2.-3.-4.)	2.497	7.794	28.983
6. DOHODNINA	400	1.356	9.231
7. Skupaj dajatve (2.+6.)	1.902	4.362	18.248
8. NETO PLAČA	4.898	9.238	22.552
EDS	27,98	32,07	44,73
INDEKS NETO PLAČE (glede na predhodno zakonodajo)	101,12	103,37	102,67

Izračuni kažejo na postopno zmanjšanje efektivne davčne stopnje (EDS). Znižanje je največje v najnižjem davčnem razredu, najmanjše pa v najvišjem dohodkovnem razredu, kar je bil tudi namen davčne reforme. Ugotavljam, da se je s tem hkrati tudi povečala progresivnost dohodninske lestvice.

4.5 Primerjava akontacij dohodnine

Akontacije dohodnine se obračunavajo in plačujejo od vseh obdavčljivih dohodkov zavezanca.

Po Zdoh so bili obdavčljivi osebni prejemki (plače iz delovnega razmerja, pokojnine, prejemki po pogodbah in drugi prejemki), dohodki iz kmetijstva, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz kapitala (prodaja nepremičnin, prodaja vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu), dohodki iz premoženja (udeležba na dobičku-dividende, obresti od danih posojil in najemnine iz premoženja, danega v najem) in dohodki iz premoženjskih pravic. Dohodnina od osebnih prejemkov se je akontirala mesečno progresivni lestvici, ki se je spreminjala mesečno glede na povprečno slovensko plačo za predpretekli mesec, davek od drugih osebnih prejemkov in prejemkov po pogodbi pa se je obračunaval po stopnji 25 %. Če je bil dohodek izplačan v več delih, se je obračunala pri zadnjem izplačilu dela dohodka, če so se dohodki izplačali za več mesecev skupaj, se je akontirala dohodnina po povprečni stopnji davka. Podoben način obračuna je veljal tudi pri akontaciji dohodnine od dohodkov dejavnosti. Davek se je odmeril na osnovi davčnega obračuna (zavezanci, ki so bili obvezani voditi poslovne knjige) ali napovedi zavezanca. Katastrski dohodek se je predpostavljal, kakor tudi akontacija dohodnine. Do višine 30 % povprečne letne plače zaposlenih preteklega leta

v RS ni bilo potrebno plačevati akontacije dohodnine, nad to mejo pa je znašala dohodnina 8 %, za nerezidente je veljala, ne glede na višino katastrskega dohodka, stopnja najnižjega dohodkovnega razreda. Davek od dobička se je plačeval po stopnji 30 %, davek od dohodkov iz premoženja in premoženjskih pravic pa po stopnji 25 %. Obračunaval se je kot davek po odbitku, v redkih primerih se je odmeril z odločbo davčnega organe (Jeraj in Končan 2003, 56-57).

Po Zdoh-1 so bili obdavčljivi dohodki iz zaposlitve, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, dohodki iz premoženja, dobiček iz kapitala in drugi dohodki. V primerjavi s predhodnim zakonom se je spremenila tako vsebina, način obračuna akontacije dohodnine, akontacijska osnova in stopnja davka. Pri dohodkih iz zaposlitve se je akontacija dohodnine obračunala plačala za vsak dohodek posebej, za akontacijo dohodnine od dohodkov iz delovnega razmerja in pokojnin se izplača, če ga obračuna in plača glavni delodajalec (oz. se pokojnina izplačuje mesečno), po enotni letni dohodninski lestvici, preračunani na 1/12 leta ob upoštevanju olajšav, če pa ta dohodek izplača drugi delodajalec pa po stopnji 25 % in brez olajšav (kot pri drugih pogodbenih razmerjih). Posebnost je veljala za nadomestila iz obveznega invalidskega zavarovanja delovnih invalidov, kjer se lahko uporablja znižana stopnja (ne manj kot 16 %) in za študentske dohodke, ki niso presegali 74.000 SIT. Sicer se je zanju uporabljala stopnja 25 %. Pri dohodku doseženim z opravljanjem dejavnosti, se je akontacija dohodnine obračunala od ustrezne davčne osnove, v kateri so že bila vključena povečanja, zmanjšanja in davčne olajšave. Davčna stopnja je bila odvisna od načina ugotavljanja davčne osnove (če se je ugotavljala davčna osnova na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, se je plačevala akontacija dohodnine po lestvici, pri poenostavljenem načinu pa po stopnji 25 % oz. na željo zavezanca znižani 10 % stopnji). Sledil pa je še poračun s predhodno akontacijo in morebitnim davčnim odtegljajem. Od dohodka, doseženega s posameznim poslom se je dohodnina akontirala in plačevala po stopnji 25 % ob 10 % normiranih stroških, od dohodkov iz premoženja prav tako po 25 % stopnji, razen v primerih, ko ni bilo določen medletni obračun in plačilo. Po enaki stopnji se je med letom plačevala tudi dohodnina od dobičkov iz kapitala. Dohodnina iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se je med letom plačevala od katastrskega dohodka, ki je presegal 10 % povprečne plače na zaposlenega v RS za preteklo leto, po stopnji 10 % oz. za nerezidente po 16 % stopnji. Davek se je odmeril na podlagi podatkov v zemljiškem katastru po stanju na zadnji dan v letu pred letom za katerega se odmerja. Zavezancu ga je odmeril davčni urad, kjer je bil zavezanec vpisan v davčni register (pri nerezidentu glede na območje, na katerem je zemljišče) (Jeraj in Končan 2003, 50). Za rezidente se je medletna akontacija odštela od na letni ravni odmerjene dohodnine, za nerezidente je obračun dokončen. Akontacijo dohodnine je obračunal in plačal izplačevalec dohodka ali jo na podlagi napovedi zavezanca določil davčni organ.

Zdoh-2 na področju odmere dohodnine ohranja določbe predhodnega zakona. Novost uvaja na področju povprečenja z novo, poenostavljeno metodo, ki se uporablja za dohodke iz delovnega razmerja, prejete na podlagi sodnih odločb, druge dohodke, pridobljene z dolgoročnimi vlaganji v osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Zakon o dohodnini pravi (Zdoh-2 2006, 12298):

če se dohodek iz zaposlitve, ki se všteva v davčno osnovo, izplača za več mesecev skupaj, se akontacija dohodnine izračuna od celotnega izplačila navedenega dohodka, po povprečni stopnji dohodnine od enomesečnega dohodka. Za ugotovitev povprečne stopnje dohodnine od enomesečnega dohodka, se prejeti dohodek, ki se nanaša na več mesecev, razdeli na toliko enakih delov, na kolikor mesecev se nanaša, vendar ne več kot na 12 mesecev.

Obdavčitev po povprečni stopnji se predvideva tudi za dohodek zavezanca (nosilca), ki davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov in sicer se v tem primeru dohodek obdavči po povprečni stopnji, glede na število oseb v kmečkem gospodinjstvu, ki so poleg nosilca obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani iz kmetijske dejavnosti.

4.6 Primerjava določil glede dvojnega obdavčevanja

Dvojno obdavčenje zadeva predvsem zavezanca, ki v Sloveniji nimajo stalnega prebivališča, vendar v Sloveniji dosegajo obdavčljive dohodke in so v tem primeru, ne glede na to, da zanje veljajo posebnosti, dolžni vložiti napoved dohodnine. Pri tem jim je v pomoč poznavanje davčnega statusa, naravo prejetega dohodka v Sloveniji in določila posamezne konvencije o izogibanju dvojnemu obdavčenju (Jeraj in Končan 2003, 10-11).

Po Zdoh je za presojo rezidentskega statusa veljal en sam kriterij in sicer neprekinjeno bivanje v Sloveniji vsaj 6 mesecev. Tako so bili po eni strani dohodki tujca ugodneje obravnavani od dohodka rezidenta, ker so bili v Sloveniji obdavčeni zgolj dohodki, ki jih je prejel v Sloveniji, po drugi strani pa je moral tujec navedene dohodke, prejete v Sloveniji, prijaviti še davčni službi matične države (ibidem 11). Zaradi težav na področju obračuna in plačila davka nerezidenta (davek je bil pogosto odtegnjen v polni meri, kasneje pa se je preveč plačan na zahtevo nerezidenta moral vrniti), se je kazala potreba tudi na področju dorečenosti rezidentskih statusov.

Zato je Zdoh-1 razširil definicijo rezidenta na 5 kriterijev. Nerezidenti morajo tako plačevati davek od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji in tudi med letom. Ker mora nerezident prijaviti te dohodke tudi davčnemu organu v državi rezidentstva, se je uveljavilo načelo, da vsaka država obdavči svoje rezidente. V pomoč pri nejasnostih glede tega, katera država ima pravico obdavčiti posamezen dohodek in glede samega

postopka obdavčitve so konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja in slovenska davčna zakonodaja (Kobal 2003, 8).

Zdoh-1 je tako določil, da lahko rezident od odmerjene dohodnine odšteje ustrezni del dohodnine, ki jo je plačal od tujih dohodkov, ki jih mora vključiti v davčno osnovo države rezidentstva. Ta znesek ne sme presegati dokončnega (plačanega) davka v tujini oz. potencialnega dela dohodnine v primeru nemožnosti odbitka, ki se pa seveda po državah zelo razlikuje.

Zdoh-2 k že sprejetim določilom dodaja, da velja za tuji dohodek tudi dohodek, dosežen iz virov v Sloveniji, ki je obdavčen tudi v tujini, ne glede na to, da državi nimata sklenjene pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja. S tem so detaširani delavci dobili možnost uveljavljanja odbitka dohodnine.

5 UGOTOVITVE

Diplomsko nalogo sem pisala z namenom analize in prikaza razvoja dohodninskega davčnega sistema. Končni cilj naloge je opisna primerjava sedanje davčne zakonodaje s preteklimi in prikaz razlik pri obdavčitvi dohodkov s presojo sprememb iz vidika vpliva na ekonomski položaj davčnih zavezancev.

Za lažje razumevanje področja sem v diplomski nalogi najprej opisala vlogo in pomen dohodnine v javnofinančnih prihodkih in v nadaljevanju zgodovino vzpostavitve dohodninskega sistema v RS.

Prvo zakonsko ureditev obdavčitve fizičnih oseb je RS vzpostavila takoj po osamosvojitvi z zakonom o dohodnini (Zdoh). Zaradi sprememb na ekonomskem in družbeno političnem področju in vedno večji želji po vključevanju v evropske integracijske tokove, pa je, sprva povsem zadostna zakonska ureditev, postala nezadovoljiva. Zakonu so očitali neurejenost do omejenih davčnih zavezancev. Predvsem problematiko posameznih prejemkov davčnih zavezancev, nezmožnost ugotovitve davčne obveznosti med letom in prenizko določenost davčnih razredov. Z reformo obstoječe zakonodaje, ki je imela za glavni cilj razbremenitev nižjih dohodkovnih razredov, je bil sprejet nov dohodninski zakon (Zdoh-1). Uzakonil je načelo negativne definicije dohodka in s tem razširil davčno osnovo. Uveljavil je globalno obdavčitev vseh fizičnih oseb z enim davkom in sicer rezidentov po svetovnem dohodku in nerezidentov po viru dohodkov, določil fiksno lestvico in fiksne olajšave. Slovenijo pa so seveda čakali novi izzivi. Eden takih je bil članstvo v Evropski uniji (EU), ki je zahtevalo prevzem pravnega reda EU tudi na področju javnih financ in davčnega prava. Posledično je bila seveda potrebna tudi reforma obdavčevanja fizičnih oseb, ki je prinesla nadaljnjo razbremenitev zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih, preglednejšo davčno obravnavo dohodkov in enakomernejšo razporeditev davčnih bremen ter širitev davčne osnove.

V nadaljevanju sem primerjala vse tri zakone med seboj.

Po izvedenih primerjavah sem ugotovila, da se je:

- davčna obveznost razširila po obsegu,
- razširil predmet obdavčitve in s tem davčna osnova,
- skozi davčno reformo zmanjševalo število davčnih razredov in večal razpon obremenitve posameznih razredov,
- znižalo davčno breme v najnižjih razredih,
- uveljavil princip akontiranja dohodnine med letom od aktivnih dohodkov in princip odmere na podlagi davčne odločbe za pasivne dohodke,
- za več davčnih osnov uveljavilo mesečno akontiranje dohodnine,
- z davčno reformo boljše uredila problematika dvojnega obdavčevanja.

Ugotovitve

Po preučitvi primerjav ugotavljam, da je reforma davčnega sistema nedvomno prispevala k uveljavljanju sodobnih davčnih načel. Nova, jasnejša ureditev davkov, je povečala pravno varnost davčnih zavezancev ter sledila trendom obdavčitve v državah OECD glede zmanjševanja števila davčnih razredov, zniževanja najvišje davčne stopnje in širitve davčne osnove. Ne morem pa z gotovostjo trditi, v kolikšni meri je bila davčna reforma usmerjena v razbremenitev najnižjih dohodkovnih zavezancev, saj bi morala v ta namen pri primerjalnih izračunih upoštevati še druge parametre, ki vplivajo na primerjavo (npr. rast življenjskih stroškov).

Predvidevam pa, da bodo morebitne spremembe na ekonomskem in družbeno političnem področju zahtevale nadaljnje prilagoditve zakonodaje.

LITERATURA

- Davčna uprava Republike Slovenije 2007. *Novi zakon o dohodnini – bistvene novosti in spremembe*.
[Http://www.durs.gov.si/si/aktualno/novi_zakonski_akti/novi_zakon_o_dohodnini_bistvene_novosti_in_spremembe/vi_Zakon_o_dohodnini_-_bistvene_novosti_in_spremembe](http://www.durs.gov.si/si/aktualno/novi_zakonski_akti/novi_zakon_o_dohodnini_bistvene_novosti_in_spremembe/vi_Zakon_o_dohodnini_-_bistvene_novosti_in_spremembe) (24.10.2007).
- Glogovšek, Jože. 1996. *Javne finance*. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta.
- Hieng, Romana. 2004. Novosti na področju dohodnine in obdavčitve dohodkov fizičnih oseb. *IKS*, 8: 7-23.
- Jeraj, Dušan, Nina Klobučarič, Natalija Kunstek, Klemen Šešok in Matija Šešok. 2007. *Davčna zakonodaja z inovativnimi davčnimi nasveti*. Ljubljana: Nebra.
- Kobal, Aleš. 2001. Dohodnina danes in jutri. *Davčno finančna praksa*, 2 (3): 17-20.
- Kobal, Aleš. 2003. Primerjava sedanje ureditve obdavčitve fizičnih oseb in predlagane ureditve ustreznega področja obdavčitve (I). *Davčno finančna praksa*, 4 (12): 7-9.
- Kobal, Aleš. 2004. Primerjava sedanje ureditve obdavčitve fizičnih oseb in predlagane ureditve – predmet obdavčitve. *Davčno finančna praksa*, 5 (1): 5-8.
- Kobal, Aleš. 2004. Primerjava sedanje ureditve obdavčitve fizičnih oseb in predlagane ureditve ustreznega področja obdavčitve – dohodek iz zaposlitve (III). *Davčno finančna praksa*, 5 (2): 9-11.
- Kobal, Aleš, Saša Jerman in Bojan Škof. 2005. Pregled bistvenih sprememb ZDoh-1, ZDDPO-1, ZDap-1, ki jih predlaga skupina za pregled in pripravo zakonodaje na davčnem področju. *Davčno finančna praksa*, 6 (7/8): 18-25.
- Končan, Darko in Dušan Jeraj. 2005. *Žepni vodnik po dohodnini*. Ljubljana: Pasadena.
- Kovač, Matjaž. 2006. Pomembnejše spremembe obdavčenja dohodkov v Sloveniji po davčni reformi. *Revija IKS*, 12: 38-60.
- Ministrstvo za finance. 2007. *Informacija o podatkih v zvezi z odmero dohodnine za leto 2004*. [Http://www.gov.si/mf/slov/dav_car/lestvica04.htm](http://www.gov.si/mf/slov/dav_car/lestvica04.htm) (24. 10. 2007).
- Milost, Franko in Vilma Milunovič. 2006. *Obdavčitev podjetij*. Koper: Fakulteta za management.
- Milunovič, Vilma in Tatjana Horvat. 2005. *Nova ureditev neposrednih davkov*. Koper: Fakulteta za management Koper.
- Ošljaj Omahen, Biserka, ur. 2005. Nekateri davki. *Denar – revija o davkih*, 15 (5): 9-15.
- Pernek, Franc, Bojan Škof in Aleš Kobal. 2001. *Finančno pravo in javne finance. Posebni del*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Ošljaj Omahen, Biserka, ur. 2004. Pregled nove dohodnine. Sestava, logika, tehnologija. *Denar – revija o davkih*, 14 (10): 5-11.
- Prislan, Barbara. 2004. Napoved podatkov za odmero dohodnine. *IKS*, 8: 34-39.
- Prislan, Barbara. 2004. Obdavčitev nerezidentov in odprava dvojne obdavčitve rezidentov. *IKS*, 8: 40-52.
- Prusnik, Matjaž. 2004. Obdavčitev dobičkov iz kapitala, obresti in dohodkov vzajemnih skladov po novem zakonu o dohodnini. *IKS*, 8: 24-33.
- Ošljaj Omahen, Biserka, ur. 2005. Reforma dohodnine v Sloveniji. *Denar – revija o davkih*, 15 (2): 5-6.

Literatura

- Stanovnik, Tine. 2004. *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Zakon o dohodnini (Zdoh). *Uradni list RS*, št. 71/1993.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini. *Uradni list RS*, št. 7/1995.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini (Zdoh-C). *Uradni list RS*, št. 44/1996.
- Zakon o dohodnini (Zdoh-1). *Uradni list RS*, št. 54/2004.
- Zakon o dohodnini (uradno prečiščeno besedilo)(Zdoh-1-UPB4). *Uradni list RS*, št. 59/2004.
- Zakon o dohodnini (Zdoh-2). *Uradni list RS*, št. 117/2006.
- Zupančič, Vera. 2004. Obdavčitev dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti fizičnih oseb (zasebnikov) po novem zakonu o dohodnini. *IKS*, 8: 53-63.

PRILOGE

Priloga 1 Primerjava davčnih osnov

Dohodnina po Zdoh		Dohodnina po Zdoh-1		Dohodnina po Zdoh-2	
Dohodek	Davčna osnova	Dohodek	Davčna osnova	Dohodek	Davčna osnova
Osební prejemki	plača (nadomestilo plače, drugi prejemki iz delovnega razmerja, stimulacije in bonitete, premija prostovoljnega pokojninskega zavarovanja nad zneskom olajšave, nekateri prejemki nad določeno višino, pokojnine, 90% prejemkov po pogodbah o delu oz. manj, če uveljavlja dejanske stroške, drugi prejemki in nagrade), zmanjšana za plačane obvezni prispevki za socialno varnost	Dohodek iz zaposlitve	plača (drugi prejemki iz delovnega razmerja, stimulacije in bonitete, pokojnine, nadomestila in drugi dohodki iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in premija prostovoljnega pokojninskega zavarovanja nad zneskom olajšave, povračila stroškov v zvezi z delom nad določeno višino, 90% dohodkov za opravljeno delo ali storitev, 90% dohodkov, prejetih za stvaritev oz. izvedbo avtorskega ali folklornega dela, dohodek verskih delavcev do zakonsko določene višine), zmanjšana za plačane obvezni prispevki za socialno varnost	Dohodek iz delovnega razmerja	plača (drugi prejemki iz delovnega razmerja, stimulacije in bonitete, pokojnine, nadomestila in drugi dohodki iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in premija prostovoljnega pokojninskega zavarovanja nad zneskom olajšave, povračila stroškov v zvezi z delom nad določeno višino, 90% dohodkov za opravljeno delo ali storitev, 90% dohodkov, prejetih za stvaritev oz. izvedbo avtorskega ali folklornega dela, dohodek verskih delavcev do zakonsko določene višine, dohodek, dosežen z opravljanjem malega dela), zmanjšana za plačane obvezni prispevki za socialno varnost (za rezidente, ki prejemajo dohodek iz delovnega razmerja iz tujine se lahko osnova zmanjša še za stroške prehrane med delom in za stroške prevoza na delo in iz dela)
		Dohodek iz dejavnosti	90% dohodkov, doseženih s posameznim neodvisnim samostojnim poslom	Dohodek iz drugega pogodbenega razmerja	90% dohodkov, doseženih s posameznim neodvisnim samostojnim poslom, zmanjšani (na letni ravni) za dejanske stroške prevoza in nočitev (dokazila),
		Drugi dohodki	vrednosti nagrad nad določeno višino, vrednosti daril nad določeno višino, dobitki v nagradnih igrah nad določeno višino, kadrovske in druge štipendije nad določeno višino, vsi drugi dohodki, ki ne sodijo v katero drugo obdajljivo skupino dohodkov		
Dohodek iz dejavnosti	dobiček iz dejavnosti, zmanjšani za nekatere olajšave do določene višine	Dohodek iz dejavnosti	dobiček, dosežen z opravljanjem dejavnosti, zmanjšani za nekatere olajšave do določene višine	Dohodek iz dejavnosti	dohodek, dosežen s samostojnim neodvisnim opravljanjem ekonomske dejavnosti, zmanjšani za normirane stroške (ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov)
				Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti	Dohodek, dosežen v okviru organiziranega podjetja
				Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice	Davčna osnova se ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov
Dohodek iz kmetijstva	katastrski dohodek kmetijskih in gozdnih zemljišč, zmanjšani za olajšave za investiranje do določene višine in	Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske	katastrski dohodek kmetijskih in gozdarskih zemljišč in drugi dohodki v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in	Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti	katastrski dohodek kmetijskih in gozdarskih zemljišč in drugi dohodki v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in

	olajšave zaradi naravnih in drugih nesreč	dejavnosti	osnovne gozdarske dejavnosti, zmanjšana zaradi naravnih in drugih nesreč in za olajšavo za investiranje do določene višine		osnovne gozdarske dejavnosti (razen izvzetih) in subvencije (ki niso oproščene plačila dohodnine)
Dobiček iz kapitala	dobiček od prodaje ali zamenjave kapitala	Dobiček iz kapitala	dobiček, dosežen z odsvojitvijo kapitala	Dohodek iz kapitala	Obresti (tudi dohodek na podlagi zamenljivih dolžniških VP) nad 1.000, dividende (razen razdelitve dobička ali rezerv, če se ta preoblikuje v osnovni kapital in dividendam podobnih dohodkov), razlika med vrednostjo kapitala (nepremičnine, VP in investicijskih kuponov) ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi
Dohodek iz premoženja	60% udeležbe v dobičku ali 100% v primeru osebnih družb, razlika med prejetimi obrestmi na posojilo in revalorizacijskimi obrestmi, 100%, 60% ali 40% prejetih najemnin (manj, če uveljavlja dejanske stroške)	Dohodek iz premoženja	80% prejetih najemnin (razen, če gre za uveljavljanje dejanskih stroškov), 90% dohodkov iz prenosa premoženjske pravice, obresti iz dolgoročno vezanih denarnih sredstev in varčevanja pri bankah in hranilnicah (obračunane za obdobje enega leta), plačilo obresti iz finančnega najema najemodajalca najemodajalcu, razlika med izplačilom in vplačilom dohodka iz življenjskega zavarovanja, obresti, dosežene z unovčitvijo kupona ali nedospele v primeru odsvojitve, obresti od dneva pridobitve do dneva odsvojitve oz. odkupa diskontiranega dolžniškega VP, dividende, razen izjem, dohodki iz vzajemnih skladov, razen nekaterih posebnosti	Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice	Dohodek, če ni dosežen v okviru organiziranega podjetja, zmanjšan za priznane stroške, pri izplačilu nadomestila za služnost ali nezmožnost rabe premoženja se dohodke povpreči
Dohodek iz premoženjskih pravic	60% avtorskih honorarjev (manj, če uveljavlja dejanske stroške)			Drugi dohodki	